



Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (αναιρετικό τμήμα)

της 12ης Ιουλίου 2012*

«Αίτηση αναιρέσεως — Υπαλληλική υπόθεση — Υπάλληλοι — Καθήκον αρωγής — Άρθρο 24 του ΚΥΚ — Εξωσυμβατική ευθύνη — Άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ — Υποβολή του αιτήματος αποζημιώσεως εντός ευλόγου προθεσμίας — Προθεσμία απαντήσεως — Κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας — Κριτήριο που απαιτεί “κατάφωρη παράβαση” — Διαρροές δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον Τύπο — Μη ανάθεση σε υπάλληλο καθηκόντων που αντιστοιχούν στον βαθμό του — Ύψος της χρηματικής ικανοποιήσεως»

Στην υπόθεση T-308/10 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώτο τμήμα) της 11ης Μαΐου 2010, F-30/08, Νανόπουλος κατά Επιτροπής, και με αίτημα, αφενός, την αναίρεση της αποφάσεως αυτής και, αφετέρου, εφόσον δεν συντρέχει λόγος αναιρέσεως της εν λόγω αποφάσεως, τον καθορισμό του ακριβούς ποσού της χρηματικής ικανοποιήσεως,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον J. Cunniff, επικουρούμενο από τους E. Μπουρτζάλα και E. Αντύπα, δικηγόρους,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι ο

Φώτιος Νανόπουλος, πρώην υπάλληλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κάτοικος Itzig (Λουξεμβούργο), εκπροσωπούμενος από τον B. Χριστιανό, δικηγόρο,

ενάγων πρωτοδίκως,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (αναιρετικό τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Jaeger (εισηγητή), Πρόεδρο, O. Czúcz και H. Kanninen, δικαστές,

γραμματέας: Σ. Σπυροπούλου, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Απριλίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

Απόφαση

- 1 Με την αίτηση αναίρεσεως που άσκησε δυνάμει του άρθρου 9 του παραρτήματος I του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώτο τμήμα), της 11ης Μαΐου 2010, F-30/08, Νανόπουλος κατά Επιτροπής (στο εξής: ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το τελευταίο καταδίκασε την Επιτροπή να καταβάλει στον Φ. Νανόπουλο το ποσό των 90 000 ευρώ, προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη.

Ιστορικό της διαφοράς

- 2 Ο Φ. Νανόπουλος διορίσθηκε υπάλληλος στην Επιτροπή την 1η Ιανουαρίου 1983. Από τον Νοέμβριο 1983 έως τον Ιανουάριο 2003 διετέλεσε διευθυντής στην Eurostat (Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Από τον Ιανουάριο 2003 και μέχρι τη συνταξιοδότησή του, την 1η Μαρτίου 2006, εργάσθηκε στη Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) «Προσωπικό και Διοίκηση» ως κύριος σύμβουλος.
- 3 Στις 25 Οκτωβρίου 2002, ο Η. Μ. Tillack, δημοσιογράφος στο γερμανικό περιοδικό *Stern*, απέστειλε σε υπάλληλο της Eurostat ηλεκτρονικό μήνυμα στη γερμανική γλώσσα που έφερε ως τίτλο το ερώτημα «Greek connection?». Σε αυτό, ο Η. Μ. Tillack ανέφερε ότι υπάλληλοι της Eurostat, που επιθυμούσαν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους, κατηγορούσαν τον Φ. Νανόπουλο ότι, κατά την άσκηση των διευθυντικών του καθηκόντων και, ιδίως, στο πλαίσιο των διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων, ευνοούσε τα συμφέροντα ελληνικών επιχειρήσεων. Με το εν λόγω ηλεκτρονικό μήνυμα η Eurostat εκαλείτο να απαντήσει σε 18 ερωτήσεις που αφορούσαν τις κατηγορίες αυτές. Ο προαναφερθείς υπάλληλος προώθησε, την ίδια ημέρα, το ηλεκτρονικό αυτό μήνυμα στον γενικό διευθυντή της Eurostat, στον Φ. Νανόπουλο, καθώς και σε ακόμα ένα διευθυντή στην Eurostat, συνοδευόμενο με μετάφραση στα αγγλικά των 18 αυτών ερωτήσεων.
- 4 Στις 28 και 29 Οκτωβρίου 2002, πραγματοποιήθηκαν εσωτερικές συσκέψεις στην Eurostat προκειμένου να προετοιμασθεί η απάντηση της Επιτροπής στις ερωτήσεις του Η. Μ. Tillack. Κατά την Επιτροπή, ο γενικός διευθυντής της Eurostat εξέφρασε, κατά τη διάρκεια μιας εξ αυτών των συσκέψεων, την επιθυμία να διενεργηθεί εσωτερικός έλεγχος σχετικά με τη σύναψη ορισμένων συμβάσεων στη Διεύθυνση της οποίας προϊστάτο ο Φ. Νανόπουλος. Από έγγραφο της 31ης Οκτωβρίου 2002 προκύπτει ότι, κατά την ημερομηνία αυτή, η ομάδα εσωτερικού ελέγχου της Eurostat είχε αναλάβει να καταρτίσει μια «συνοπτική έκθεση».
- 5 Με εμπιστευτικό σημείωμα της 30ής Οκτωβρίου 2002, το οποίο απευθυνόταν στον γενικό διευθυντή της Eurostat, ο Φ. Νανόπουλος απέκρουσε συλλήβδην τους ισχυρισμούς που περιέχονταν στις ερωτήσεις του Η. Μ. Tillack, υπογραμμίζοντας τον συκοφαντικό και δυσφημιστικό τους χαρακτήρα, και ζήτησε ειδικότερα από την Επιτροπή να ρίξει άπλετο φως στα υποβληθέντα ερωτήματα. Στο σημείωμα αυτό επισυνάφθηκαν οι απαντήσεις του Φ. Νανόπουλου στις 18 ερωτήσεις.
- 6 Την Πέμπτη 7 Νοεμβρίου 2002, ο Η. Μ. Tillack απέστειλε νέο ηλεκτρονικό μήνυμα στον μνημονευθέντα στην ανωτέρω σκέψη 3 υπάλληλο. Στο ηλεκτρονικό αυτό μήνυμα, ο Η. Μ. Tillack υπέβαλε στην Eurostat τέσσερις συμπληρωματικές ερωτήσεις, οι οποίες εστίαζαν σε υπόνοιες ευνοιοκρατίας του Φ. Νανόπουλου έναντι μιας επιχειρήσεως που είχε συστήσει ο βαπτιστικός του. Επίσης στις 7 Νοεμβρίου 2002, η Επιτροπή ενημέρωσε τον Φ. Νανόπουλο ότι, στο πλαίσιο της πολιτικής της για την κινητικότητα, σκόπευε να τον μεταθέσει σε θέση κυρίου συμβούλου του γενικού διευθυντή της Eurostat.

- 7 Με εμπιστευτικό σημείωμα της 11ης Νοεμβρίου 2002, ο Φ. Νανόπουλος επισήμανε στον γενικό διευθυντή της Eurostat τους λόγους για τους οποίους ήταν αβάσιμες οι υπόνοιες ευνοιοκρατίας έναντι του βαπτιστικού του και κάλεσε την Επιτροπή να του παράσχει αμελλητί την αρωγή της, κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΚΥΚ).
- 8 Με άλλο εμπιστευτικό σημείωμα της 11ης Νοεμβρίου 2002, στο οποίο συνήφθησαν τα δύο διαδοχικά «ερωτηματολόγια» του Η. Μ. Tillack, ο Φ. Νανόπουλος ζήτησε από τον γενικό διευθυντή της ΓΔ «Προσωπικό και Διοίκηση» την αρωγή της Επιτροπής, δυνάμει του άρθρου 24 ΚΥΚ. Στο σημείωμα αυτό, επισήμανε τους κινδύνους που εγκυμονούσε για την επαγγελματική και κοινωνική του ζωή η δημοσίευση άρθρου επαναλαμβάνοντος τους εις βάρος του διατυπωθέντες ισχυρισμούς.
- 9 Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή διαβίβασε στον Η. Μ. Tillack τις απαντήσεις επί των ερωτήσεων που είχε υποβάλει.
- 10 Στις 13 Νοεμβρίου 2002, δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του περιοδικού *Stern* άρθρο του Η. Μ. Tillack στη γερμανική, με τίτλο «Έλληνας αναζητεί Έλληνες». Στις 14 Νοεμβρίου 2002, η εφημερίδα του Λουξεμβούργου *Le Quotidien* δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Nouveau remue-ménage à Eurostat». Σε αυτό αναφερόταν ότι ο Φ. Νανόπουλος είχε «απαλλαγεί των καθηκόντων του» και είχε διοριστεί κύριος σύμβουλος του γενικού διευθυντή της Eurostat. Διευκρίνιζε επίσης:
- «Σύμφωνα με τις πηγές μας, υπάλληλοι της [Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας καταπολέμησης της απάτης (OLAF)], [...] διαπίστωσαν ότι η Διεύθυνση Α, που ασχολείται κυρίως με τον τομέα των βιομηχανιών πληροφορικής, συνήπτε πολλές συμβάσεις με ελληνικές εταιρείες και αρκετά λιγότερες με εταιρείες άλλων κρατών.
- Ερωτηθείς από το γερμανικό περιοδικό *Stern*, ο [Φ.] Νανόπουλος διέψευσε κατηγορηματικά ότι οι Έλληνες είχαν “συνειδητώς ευνοηθεί”.»
- 11 Με επιστολή της 15ης Νοεμβρίου 2002, η Επιτροπή ζήτησε από την εφημερίδα του Λουξεμβούργου *Le Quotidien* να της δοθεί η δυνατότητα να απαντήσει, εξαιτίας των αναληθών και δυσφημιστικών πληροφοριών που περιέχονταν στο προαναφερθέν άρθρο.
- 12 Κατά τη διάρκεια συσκέψεως που πραγματοποιήθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2002, παρουσιάστηκε το σχέδιο εκθέσεως ελέγχου στον γενικό διευθυντή της Eurostat, ο οποίος έκρινε ότι έπρεπε να εξετασθεί περαιτέρω το είδος των ληπτέων μέτρων (συνέχιση του ελέγχου με παράλληλη εφαρμογή διαδικασίας αντιπαραθέσεως, ενδεχόμενη προσφυγή στην OLAF), χωρίς να ληφθεί, κατά το στάδιο αυτό, απόφαση σχετικά με τη συνέχεια που θα έπρεπε να δοθεί στο σχέδιο εκθέσεως.
- 13 Με επιστολή της 20ής Δεκεμβρίου 2002, η Επιτροπή ενημέρωσε τον Φ. Νανόπουλο σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στην αίτηση αρωγής του της 11ης Νοεμβρίου 2002. Διευκρίνισε, αφενός, ότι κοινοποίησε στον δημοσιογράφο Η. Μ. Tillack διεξοδική απάντηση στις προαναφερθείσες ερωτήσεις, κατά την οποία δεν εγείρετο ζήτημα ευθυνών του Φ. Νανόπουλου, αφετέρου, ότι, κατόπιν δικής της πρωτοβουλίας, ζήτησε και έλαβε, στις 18 Νοεμβρίου 2002, δικαίωμα απαντήσεως στην εφημερίδα του Λουξεμβούργου *Le Quotidien* κατόπιν της δημοσιεύσεως του άρθρου που έθιγε την υπόληψη του Φ. Νανόπουλου επαναλαμβάνοντας κατηγορίες παρόμοιες με εκείνες του Η. Μ. Tillack. Επιπλέον, η Επιτροπή ανέφερε στον Φ. Νανόπουλο ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, εκτιμούσε ότι είχε λάβει κάθε απαραίτητο μέτρο για την αποκατάστασή της υπολήψεώς του. Επίσης στις 20 Δεκεμβρίου 2002, η Επιτροπή προέβη στην τοποθέτηση του Φ. Νανόπουλου στη ΓΔ «Προσωπικό και Διοίκηση», με καθήκοντα κυρίου συμβούλου, δυνάμει αποφάσεως με ισχύ από 16ης Ιανουαρίου 2003.
- 14 Στις 21 Μαΐου 2003, ανέλαβε καθήκοντα ο νέος γενικός διευθυντής της Eurostat. Την ίδια ημέρα, κοινοποιήθηκε αντίγραφο του σχεδίου εκθέσεως εσωτερικού ελέγχου στον Φ. Νανόπουλο, ο οποίος κοινοποίησε στη Διοίκηση τις παρατηρήσεις του με ηλεκτρονικό μήνυμα της 24ης Ιουνίου 2003.

- 15 Στις 8 Ιουλίου 2003, η έκθεση ελέγχου κοινοποιήθηκε στον νέο γενικό διευθυντή της Eurostat μαζί με τις παρατηρήσεις του Φ. Νανόπουλου. Με επιστολή της 8ης Ιουλίου 2003 που περιήλθε στη ΓΔ «Προσωπικό και Διοίκηση» στις 9 Ιουλίου 2003, ο γενικός διευθυντής της Eurostat διαβίβασε την έκθεση ελέγχου στον γενικό διευθυντή της προαναφερθείσας ΓΔ, προκειμένου να λάβει αυτός έναντι του Φ. Νανόπουλου τα μέτρα που θεωρούσε ενδεδειγμένα.
- 16 Την ίδια ημέρα, ο αντιπρόεδρος της Επιτροπής αποφάσισε να κινήσει πειθαρχική διαδικασία κατά του Φ. Νανόπουλου. Για την έκδοση της απόφασης αυτής, η Επιτροπή βασίστηκε, αφενός, σε μία ενδιάμεση έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Επιτροπής της 7ης Ιουλίου 2003, αφετέρου, στην έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Eurostat της 8ης Ιουλίου 2003.
- 17 Επίσης στις 9 Ιουλίου 2003, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοινωθέν Τύπου (στο εξής: ανακοινωθέν Τύπου της 9ης Ιουλίου 2003). Στο εν λόγω ανακοινωθέν αναφέρεται ειδικότερα ότι η Επιτροπή εκτιμά, με βάση τις εκθέσεις που ήδη διαθέτει, ότι διεπράχθησαν σοβαρές παραβάσεις των δημοσιονομικών ρυθμίσεων, ότι κινήθηκαν πειθαρχικές διαδικασίες εναντίον τριών υπαλλήλων της Eurostat και ότι ανεστάλη η εκτέλεση των συμβάσεων με την επιχείρηση Planistat καθ' όλη τη διάρκεια των εν εξελίξει ερευνών. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι ο Φ. Νανόπουλος ήταν ένας εκ των τριών υπαλλήλων, εναντίον των οποίων κινήθηκε πειθαρχική διαδικασία, όπως ανέφερε το ανακοινωθέν Τύπου της 9ης Ιουλίου 2003.
- 18 Στις 10 Ιουλίου 2003, η βρετανική εφημερίδα *Financial Times* δημοσίευσε άρθρο στα αγγλικά με τίτλο «Ο Prodi αναλαμβάνει δράση για την αντιμετώπιση του σκανδάλου της Eurostat», το οποίο ανέφερε ότι αποκαλύφθηκε ένα πολύ σημαντικό οικονομικό σκάνδαλο στην Eurostat και εξέθετε τα διάφορα μέτρα που έλαβε η Επιτροπή προκειμένου να ρίξει άπλετο φως στο σκάνδαλο αυτό. Το άρθρο ανέφερε το όνομα του Φ. Νανόπουλου και επισήμαινε ότι είχε κινήσει πειθαρχική διαδικασία εις βάρος του, όπως επίσης εις βάρος του γενικού διευθυντή και του αναπληρωτή γενικού διευθυντή της Eurostat. Στις 11 Ιουλίου 2003, η γαλλική εφημερίδα *Le Monde* δημοσίευσε, με τη σειρά της, άρθρο παρομοίου περιεχομένου με αυτό του προαναφερθέντος άρθρου της *Financial Times*. Κατά τη διάρκεια του Ιουλίου του 2003, οι κατηγορίες εις βάρος του Φ. Νανόπουλου απασχόλησαν επίσης και τον ελληνικό Τύπο.
- 19 Με επιστολή της 15ης Ιουλίου 2003, ο Φ. Νανόπουλος υπέβαλε στον γενικό διευθυντή της ΓΔ «Προσωπικό και Διοίκηση» αίτηση αρωγής εκ μέρους της Επιτροπής, βάσει του άρθρου 24 του ΚΥΚ, υποστηρίζοντας ότι το άρθρο της *Financial Times* έπληττε αδικαιολογήτως την υπόληψή του. Με επιστολή της 21ης Ιουλίου 2003, ο Φ. Νανόπουλος υπέβαλε εκ νέου αίτηση αρωγής, που είχε ουσιαστικώς το ίδιο αντικείμενο με αυτήν της 15ης Ιουλίου, αφορούσε δε όχι μόνον το άρθρο της *Financial Times*, αλλά επίσης το άρθρο της *Le Monde*.
- 20 Στις 22 Ιουλίου 2003, η Επιτροπή διαβίβασε την έκθεση εσωτερικού ελέγχου στην OLAF, η οποία αποφάσισε, στις 23 Ιουλίου 2003, να διενεργήσει εσωτερική έρευνα εις βάρος του Φ. Νανόπουλου λόγω υποψιών ευνοιοκρατίας στο πλαίσιο των διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων, που ενέπιπταν στην αρμοδιότητα της διεύθυνσής της οποίας αυτός προϊστάτο.
- 21 Στις 22 Σεπτεμβρίου 2003, η Επιτροπή ανέστειλε την πειθαρχική διαδικασία μέχρις ότου ολοκληρωθεί η εσωτερική έρευνα της OLAF.
- 22 Με επιστολή προς τον Φ. Νανόπουλο, της 1ης Οκτωβρίου 2003, η Επιτροπή αποφάσισε, αφενός, να μην κάνει δεκτές τις νέες αιτήσεις αρωγής που είχε υποβάλει ο ενάγων στις 15 και 21 Ιουλίου 2003, αφετέρου, να αναμείνει την περάτωση των εν εξελίξει ερευνών στην Eurostat προκειμένου, ενδεχομένως, να επέμβει και να λάβει οριστική θέση επί των αιτήσεων αρωγής.

- 23 Με έγγραφο της 5ης Οκτωβρίου 2004, η OLAF πληροφόρησε τον Φ. Νανόπουλο σχετικά με την απόφαση να περατώσει την εις βάρος του εσωτερική έρευνα και τη διαβίβαση της τελικής εκθέσεως έρευνας στον γενικό γραμματέα της Επιτροπής. Στην τελική αυτή έκθεση διευκρινιζόταν ότι η OLAF αποφάσισε να περατώσει χωρίς άλλη περαιτέρω ενέργεια την υπόθεση, δεδομένου ότι δεν είχε προκύψει κάποια παρατυπία, η οποία θα μπορούσε να καταλογισθεί στον Φ. Νανόπουλο.
- 24 Με επιστολή προς τον Φ. Νανόπουλο της 26ης Οκτωβρίου 2004, ο γενικός γραμματέας της Επιτροπής, αφού έλαβε γνώση του πορίσματος της εσωτερικής έρευνας της OLAF, αποφάσισε ότι έπρεπε να περατωθεί η πειθαρχική διαδικασία και πληροφόρησε τον ενδιαφερόμενο ότι η απόφαση αυτή μπορούσε, κατόπιν αιτήματός του, να καταχωρισθεί στον ατομικό του φάκελο.
- 25 Στις 27 Οκτωβρίου 2004, η Επιτροπή δημοσίευσε στην ιστοσελίδα *Midday Express* της Γενικής Διευθύνσεως της «Επικοινωνία» ανακινωθέν Τύπου στα αγγλικά, στο οποίο αναφέρονταν τα εξής:
- «Η Επιτροπή αποφάσισε να κλείσει την πειθαρχική διαδικασία εναντίον του [Φ. Νανόπουλου], πρώην διευθυντή στην Eurostat. Από την ενδελεχή έρευνα που διενήργησε η OLAF, η υπηρεσία καταπολέμησης της απάτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ουδέν στοιχείο προέκυψε, ικανό να δικαιολογήσει τη συνέχιση της πειθαρχικής διαδικασίας που κινήθηκε αρχικώς στις 9 Ιουλίου 2003. Η Επιτροπή οφείλει να επισημάνει ότι η περάτωση της υποθέσεως αθώνει τον [Φ. Νανόπουλο], πεπειραμένο υπάλληλο της Επιτροπής, που χαίρει μακράς φήμης αριστείας, από υποψίες υποτιθέμενων παρατυπιών που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της έρευνας.»
- 26 Την 1η Φεβρουαρίου 2007, ο Φ. Νανόπουλος υπέβαλε αίτηση, βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 90, του ΚΥΚ, με την οποία διεκδικούσε αποζημίωση ύψους 1 εκατομμυρίου ευρώ. Με έγγραφο της 7ης Ιουνίου 2007, η Επιτροπή απέρριψε την αίτησή του. Στις 28 Αυγούστου 2007, ο Φ. Νανόπουλος υπέβαλε διοικητική ένσταση, βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ. Με απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2007 η Επιτροπή απέρριψε την εν λόγω ένσταση.

Διαδικασία πρωτοδίκως και αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

Διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης

- 27 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης στις 28 Φεβρουαρίου 2008, ο Φ. Νανόπουλος άσκησε αγωγή ζητώντας από αυτό:
- να υποχρεώσει την Επιτροπή να του καταβάλει προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη το ποσό των 850 000 ευρώ, στο οποίο περιλαμβανόταν και η βλάβη της υγείας του·
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα·
 - να εξετασθούν επ' ακροατηρίου ως μάρτυρες οι Koorman και Portal και η D·
 - να ζητήσει από την Επιτροπή να προσκομίσει, αφενός, την πλήρη έκθεση της OLAF, αφετέρου, κάθε έγγραφο από το οποίο να μπορεί να συναχθεί ότι η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου της Eurostat προέβη σε ελέγχους μεταξύ Νοεμβρίου 2002 και Μαΐου 2003.
- 28 Η Επιτροπή ζήτησε από το Δικαστήριο ΔΔ:
- να απορρίψει την αγωγή·
 - να καταδικάσει τον Φ. Νανόπουλο στα δικαστικά έξοδα.

- 29 Στο κατατεθέν ενώπιον του Δικαστηρίου ΔΔ υπόμνημα απαντήσεώς του, ο Φ. Νανόπουλος δήλωσε ότι παραιτείτο του κονδυλίου για τη βλάβη της υγείας του.

Αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 30 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Δικαστήριο ΔΔ, απαντώντας στο αίτημα περί καταβολής χρηματικής ικανοποιήσεως, υποχρέωσε την Επιτροπή να καταβάλει στον Φ. Νανόπουλο το ποσό των 90 000 ευρώ. Το εν λόγω Δικαστήριο έκρινε, αντιθέτως, ότι παρείλκε η ζητηθείσα λήψη μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας και η ζητηθείσα διεξαγωγή αποδείξεων.
- 31 Κατ' ουσίαν, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση διακρίνεται σε δύο τμήματα, εκ των οποίων το μιν ένα άπτεται του παραδεκτού, το δε έτερο άπτεται ζητημάτων που αφορούν τη θεμελίωση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Επιτροπής.

Επί του παραδεκτού

- 32 Από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύπτει, ουσιαστικώς, ότι η Επιτροπή ισχυρίστηκε ενώπιον του Δικαστηρίου ΔΔ ότι η αγωγή είναι απαράδεκτη προβάλλοντας ειδικότερα, πρώτον, ένσταση απαραδέκτου αντλούμενη από τη μη τήρηση της προ της ασκήσεως αγωγής διαδικασίας που προβλέπουν τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ, δεύτερον, ένσταση απαραδέκτου αντλούμενη από τη μη υποβολή του αιτήματος αποζημιώσεως εντός ευλόγου προθεσμίας, τρίτον, λοιπές ενστάσεις απαραδέκτου σχετικά με την απόφαση περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας. Ο δε Φ. Νανόπουλος υποστήριξε ότι η αγωγή του ήταν καθ' όλα παραδεκτή.
- 33 Αφενός, το Δικαστήριο ΔΔ εξέτασε την ένσταση απαραδέκτου που αντλείται από τη μη τήρηση της προ της ασκήσεως της αγωγής διαδικασίας που προβλέπουν τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ. Στη σκέψη 83 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, υπενθύμισε τη νομολογία της Ένωσης κατά την οποία η διαδικασία αυτή διαφέρει αναλόγως του αν η ζημία οφείλεται σε βλαπτική πράξη, κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, ή σε συμπεριφορά της Διοικήσεως στερούμενη του χαρακτήρα αποφάσεως. Στη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, διαπίστωσε ότι ο Φ. Νανόπουλος είχε υποβάλει, την 1η Φεβρουαρίου 2007, αίτηση αποζημιώσεως βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 1, του ΚΥΚ, και εν συνεχεία, στις 28 Αυγούστου 2007, ένσταση βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ, κατά της αποφάσεως της 7ης Ιουνίου 2007 περί απορρίψεως του αιτήματός του αποζημιώσεως. Προκειμένου να καθορίσει κατά πόσον η προ της ασκήσεως της αγωγής διαδικασία που ακολούθησε ο Φ. Νανόπουλος ήταν νόμιμη, εξέτασε, στις σκέψεις 90 έως 115 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το παραδεκτό του αιτήματος καταβολής χρηματικής ικανοποιήσεως για καθεμία εκ των τεσσάρων κατηγοριών παρανομιών που προέβαλε ο Φ. Νανόπουλος κατά της Επιτροπής.
- 34 Όσον αφορά την πρώτη εκ των παρανομιών αυτών, η οποία βασίζεται στην υποτιθέμενη αθέτηση εκ μέρους της Επιτροπής του καθήκοντός της αρωγής, αναφορικά, ιδίως, με τις προβαλλόμενες καθυστερήσεις της να αποφασίσει επί της υποχρεώσεώς της παροχής αρωγής και να κοινοποιήσει την απόφασή της, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε, στις σκέψεις 99 και 100 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως:

«99 [...] πρέπει να υπομνησθεί ότι ο [...] δικαστής [της Ένωσης] έχει κρίνει ότι τυχόν καθυστέρηση δεν συνιστά, καταρχήν, βλαπτική πράξη (βλ., ειδικότερα, αναφορικά με την καθυστέρηση κατά τη σύνταξη εκθέσεως βαθμολογίας, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 1ης Δεκεμβρίου 1994, T-79/92, Ditterich κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1994, σ. I-A-289 και II-907, σκέψη 66, και της 13ης Ιουλίου 2006, T-285/04, Andrieu κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2006, σ. I-A-2-161 και II-A-2-775, σκέψη 135). Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι ο [Φ. Νανόπουλος] μπορεί παραδεκτώς να προβάλλει τις εν λόγω καθυστερήσεις προς στήριξη του αιτήματός του για

καταβολή αποζημιώσεως, δεδομένου ότι, στην προκειμένη περίπτωση, τηρήθηκε, ως προς αυτά, η προβλεπόμενη στο άρθρο 90, παράγραφοι 1 και 2, του ΚΥΚ διαδικασία της προ της ασκήσεως της αγωγής σε δύο στάδια.

100. Δεδομένου, εξάλλου, ότι το εν λόγω αίτημα αποζημιώσεως, που βασίζεται σε προβαλλόμενη παράβαση από την Επιτροπή της υποχρέωσης επεμβάσεως εντός πολύ σύντομου διαστήματος, δεν συνδέεται άμεσα με το περιεχόμενο των ρητών αποφάσεων που έλαβε η Επιτροπή κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 του ΚΥΚ, το γεγονός ότι ο [Φ. Νανόπουλος] δεν προσέβαλε εμπροθέσμως τις αποφάσεις αυτές δεν είναι ικανό να καταστήσει απαράδεκτο το αίτημα αυτό αποζημιώσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1972, 79/71, Heinemann κατά Επιτροπής, Rec. 1972, σ. 579, σκέψεις 6 και 7· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 24ης Ιανουαρίου 1991, T-27/90, Latham κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-35, σκέψεις 36 έως 38, και της 6ης Φεβρουαρίου 2007, T-246/04 και T-71/05, Wunenburger κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2007, σ. I-A-2-21 και II-A-2-131, σκέψεις 46 έως 50).»
- 35 Αφετέρου, αναφορικά με την ένταση απαραδέκτου που αντλείται από τη μη υποβολή του αιτήματος αποζημιώσεως εντός ευλόγου προθεσμίας, το Δικαστήριο ΔΔ επισήμανε στη σκέψη 119 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως:

«119 [...] ο [Φ. Νανόπουλος] υπέβαλε αίτηση, βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 1, του ΚΥΚ, την 1η Φεβρουαρίου 2007, και ένσταση, βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ, στις 28 Αυγούστου 2007. Οι παλαιότερες, μη έχουσες τον χαρακτήρα αποφάσεως ενέργειας της Επιτροπής που προβάλλει ο [Φ. Νανόπουλος] στην αγωγή του χρονολογούνται τον Νοέμβριο του 2002 και περιήλθαν εις γνώση του τον Δεκέμβριο του 2002. Οι υπόλοιπες, μη έχουσες τον χαρακτήρα αποφάσεως ενέργειας, για τις οποίες διαμαρτύρεται ο [Φ. Νανόπουλος] περιήλθαν δε εις γνώση του κατά τη διάρκεια των ετών 2003 και 2004. Επομένως, υπό τις περιστάσεις της παρούσας υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των διακυβευόμενων συμφερόντων και της περιπλοκότητας της υποθέσεως που διήρκεσε πολλά έτη, η υποβληθείσα εντός χρονικού διαστήματος κάτω των πέντε ετών αίτηση περί αποζημιώσεως πρέπει να θεωρηθεί, στο σύνολό της, ως υποβληθείσα εντός ευλόγου προθεσμίας.»

- 36 Τέλος, όσον αφορά τις λοιπές ενστάσεις απαραδέκτου, ειδικότερα εκείνη που αντλείται από το ότι ο Φ. Νανόπουλος δεν είχε έννομο συμφέρον να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της αποφάσεως περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, δεδομένου ότι η εν λόγω διαδικασία περατώθηκε δίχως περαιτέρω ενέργειες, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε τα ακόλουθα:

«123 Η [εν λόγω] ένσταση απαραδέκτου που προβλήθηκε κατά της αποφάσεως περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας δεν μπορεί ωσαύτως να ευδοκιμήσει. Συγκεκριμένα, η περάτωση της πειθαρχικής διαδικασίας τον Οκτώβριο του 2004 δεν είχε ως αποτέλεσμα την αναδρομική άρση της προσβολής της υπολήψεως που υπέστη ο [Φ. Νανόπουλος], ειδικότερα, καθ' όλη την περίοδο κατά την οποία εξελισσόταν η προαναφερθείσα διαδικασία. Ως εκ τούτου, ο [Φ. Νανόπουλος] έχει έννομο συμφέρον να προβάλλει, στο πλαίσιο της παρούσας αγωγής, τον παράνομο χαρακτήρα της αποφάσεως της 9ης Ιουλίου 2003 περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας.»

Επί της θεμελιώσεως εξωσυμβατικής ευθύνης της Επιτροπής

- 37 Προς στήριξη του αιτήματός του περί καταβολής αποζημιώσεως ενώπιον του Δικαστηρίου ΔΔ, ο Φ. Νανόπουλος υποστήριξε ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις θεμελιώσεως εξωσυμβατικής ευθύνης της Επιτροπής, ήτοι ο παράνομος χαρακτήρας της συμπεριφοράς του κοινοτικού οργάνου, το υποστατό της ζημίας και η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ προσαπτόμενης συμπεριφοράς και προβαλλόμενης ζημίας. Η Επιτροπή αμφισβήτησε τους ισχυρισμούς αυτούς.

38 Πρώτον, σε ό,τι αφορά τις προϋποθέσεις θεμελιώσεως εξωσυμβατικής ευθύνης της Επιτροπής, το Δικαστήριο ΔΔ, αφού υπενθύμισε τη νομολογία της Ένωσης κατά την οποία το βάσιμο αγωγής αποζημιώσεως εξαρτάται από τη συνδρομή τριών προϋποθέσεων, επισήμανε στις σκέψεις 129 έως 134 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως:

«129

Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, όσον αφορά την πρώτη εκ των τριών αυτών προϋποθέσεων [ήτοι τον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς], η νομολογία επιβάλλει να αποδεικνύεται κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου απονέμοντος δικαιώματα στους ιδιώτες.

130 Πρέπει, εντούτοις, να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο ακολούθησε τη συλλογιστική αυτή αποκλειστικώς στις διαφορές, στις οποίες ζητείτο η θεμελίωση εξωσυμβατικής ευθύνης των κοινοτικών οργάνων βάσει του άρθρου 288 ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 340 ΣΛΕΕ), και όχι βάσει του άρθρου 236 ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 270 ΣΛΕΕ).

131 Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, είναι δυνατόν να θεμελιωθεί εξωσυμβατική ευθύνη των κοινοτικών οργάνων, βάσει του άρθρου 236 ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης άρθρου 270 ΣΛΕΕ), εξαιτίας μιας μόνον παράνομης βλαπτικής πράξεως (ή ενέργειας μη ενέχουσας χαρακτήρα αποφάσεως), δίχως μάλιστα να απαιτείται να εξετασθεί κατά πόσον πρόκειται περί κατάφωρης παραβάσεως κανόνα δικαίου απονέμοντος δικαιώματα στους ιδιώτες (βλ., ειδικότερα, απόφαση [του Δικαστηρίου της 21ης Φεβρουαρίου 2008, C-348/06 P,] Επιτροπή κατά Girardot, [Συλλογή 2008, σ. I-833], σκέψεις 52 και 53).

132 Η νομολογία αυτή δεν αποκλείει την εκ μέρους του δικαστή εκτίμηση του εύρους της εξουσίας εκτιμήσεως της Διοικήσεως στον συγκεκριμένο τομέα· αντιθέτως, το κριτήριο αυτό συνιστά ουσιώδη παράμετρο κατά την εξέταση της νομιμότητας της κρίσιμης αποφάσεως ή ενέργειας, καθόσον ο έλεγχος νομιμότητας που ασκεί ο δικαστής, καθώς και το εύρος του ελέγχου, εξαρτώνται από τη μεγαλύτερη ή μικρότερη διακριτική ευχέρεια της Διοικήσεως αναλόγως με το εφαρμοστέο δίκαιο και τις επιταγές ορθής λειτουργίας που επιβάλλονται σε αυτήν.

133 Κατά συνέπεια, η [...] νομολογία [η οποία απαιτεί να αποδεικνύεται κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου απονέμοντος δικαιώματα στους ιδιώτες], στην οποία αναφέρεται η Επιτροπή στα δικόγραφα της, δεν εφαρμόζεται στις διαφορές που έχουν ως βάση το άρθρο 236 ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 270 ΣΛΕΕ). Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι, εν προκειμένω, απόκειται στο Δικαστήριο ΔΔ, προκειμένου να εξετάσει εάν πληρούται η πρώτη προϋπόθεση για τη θεμελίωση εξωσυμβατικής ευθύνης της Διοικήσεως, να εκτιμήσει μόνον κατά πόσον οι προσαπτόμενες στην Επιτροπή ενέργειες συνιστούν υπηρεσιακό πταίσμα, λαμβανομένης υπόψη της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει η Διοίκηση στην ενώπιον του Δικαστηρίου ΔΔ εκκρεμούσα διαφορά (βλ. συναφώς, ειδικότερα, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 7ης Φεβρουαρίου 2007, T-339/03, Clotuche κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2007, σ. I-A-2-29 και II-A-2-179, σκέψεις 219 και 220, και της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, T-250/04, Combescot κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2007, σ. I-A-2-191 και II-A-2-1251, σκέψη 86).

134. Σε κάθε περίπτωση, ακόμα και αν γίνει δεκτή η [...] συλλογιστική της Επιτροπής, πρέπει να επισημανθεί ότι καθεμία από τις παρανομίες που προβάλλει ο [Φ. Νανόπουλος], συνιστά, εφόσον είναι βάσιμη, κατάφωρη παράβαση [...] κανόνων δικαίου που απονέμουν δικαιώματα στους υπαλλήλους [...].».

39 Δεύτερον, όσον αφορά την παράνομη συμπεριφορά της Επιτροπής, το Δικαστήριο ΔΔ εξέτασε πέντε συμπεριφορές, εκ των οποίων μόνον οι τρεις είναι κρίσιμες στο πλαίσιο της υπό κρίση αναιρέσεως. Πρόκειται, αφενός, για την παράλειψη αυτεπάγγελτης παρεμβάσεως και την υπαίτια καθυστέρηση της Επιτροπής αναφορικά με το καθήκον της αρωγής, αφετέρου, για διαρροές εμπιστευτικών πληροφοριών και, τέλος, για την απόφαση περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας.

- 40 Σε ό,τι αφορά, αφενός, την αιτίαση που αντλείται από την παράλειψη αυτεπάγγελτης παρεμβάσεως και την υπαίτια καθυστέρηση της Επιτροπής αναφορικά με το καθήκον της αρωγής, το Δικαστήριο ΔΔ υπενθύμισε, στη σκέψη 138 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι θα εξέταζε μόνον τη μη ενέχουσα χαρακτήρα αποφάσεως συμπεριφορά της Επιτροπής. Επιπλέον, στη σκέψη 140 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, επισήμανε ότι οι αιτήσεις αρωγής που υποβάλλει υπάλληλος εξαιτίας δυσφημήσεως ή προσβολής της τιμής, τελούμενης διά του Τύπου, έχρηζαν, καταρχήν, ιδιαιτέρως ταχείας απαντήσεως εκ μέρους της Διοικήσεως. Το Δικαστήριο ΔΔ προσέθεσε, στη σκέψη 144 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, δεδομένου ότι αποκλειστικός σκοπός του άρθρου 90, παράγραφος 1, του ΚΥΚ είναι να συναχθεί, κατά την εκπνοή της τετράμηνης προθεσμίας και εφόσον η Διοίκηση παραλείψει να απαντήσει σε μία αίτηση, σιωπηρή απορριπτική απόφαση δυνάμενη να προσβληθεί ενώπιον του Δικαστή, η διάταξη αυτή δεν μπορούσε, αντιθέτως, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, αναφορικά με τη στοιχειοθέτηση εξωσυμβατικής ευθύνης της Διοικήσεως λόγω καθυστέρησεως, η Διοίκηση διέθετε εν γένει τετράμηνη προθεσμία για να ενεργήσει, και μάλιστα ανεξαρτήτως των περιστάσεων της εκάστοτε περιπτώσεως.
- 41 Ως εκ τούτου, στη σκέψη 145 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο Δημόσιας Διοικήσεως έκρινε ότι έπρεπε να εξετασθεί, σε καθεμία από τις προβαλλόμενες περιπτώσεις, κατά πόσον η Διοίκηση είχε παρέμβει εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Ακολούθως, το Δικαστήριο ΔΔ εξέτασε, στις σκέψεις 146 έως 156 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθεμία εκ των φερόμενων ως πλημμελών ενεργειών της Επιτροπής και, ειδικότερα, την αντίδρασή της κατόπιν της αιτήσεως αρωγής του Φ. Νανόπουλου της 11ης Νοεμβρίου 2002, καθώς και την αντίδρασή της κατόπιν των αιτήσεων αρωγής του τελευταίου της 15ης και της 21ης Ιουλίου 2003.

- 42 Αναφορικά με την πρώτη αίτηση αρωγής, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε στις σκέψεις 151 και 152 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως:

«151 [...] η Διοίκηση, μη ενημερώνοντας τον [Φ. Νανόπουλο] ενάγοντα παρά μόνον με έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 2002 για τη συνέχεια που θεώρησε σκόπιμο να δώσει στην αίτηση αρωγής του, δεν ενήργησε με την αναγκαία επιμέλεια. Συγκεκριμένα, υπό τις περιστάσεις της παρούσας περιπτώσεως, η Επιτροπή, απαντώντας στην αίτηση αρωγής μετά την πάροδο ενός μηνός και πλέον από την υποβολή της, επισήμανε με καθυστέρηση στον [Φ. Νανόπουλο] ότι δεν προτίθετο να υπερβεί τα μέτρα που είχε ήδη λάβει, καίτοι η θέση αυτή συνιστούσε σημαντικό στοιχείο, που θα επέτρεπε στον [Φ. Νανόπουλο] να αναλάβει δράση, έχοντας πλήρη επίγνωση της καταστάσεως, ενδεχομένως κατά των προαναφερθέντων μέσων έντυπης ενημέρωσης.

152 Η υπαίτια αυτή καθυστέρηση είναι ικανή να θεμελιώσει εξωσυμβατική ευθύνη της Διοικήσεως.»

- 43 Αναφορικά με τις αιτήσεις αρωγής που υποβλήθηκαν τον Ιούλιο του 2003, στη σκέψη 154 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ υπογράμμισε:

«154 [...] η Επιτροπή δεν έλαβε θέση επί των αιτήσεων αυτών αρωγής παρά την 1η Οκτωβρίου 2003. Λαμβανομένης υπόψη της φύσεως των υποβληθεισών αιτήσεων αρωγής, αναφορικά με τον κίνδυνο δυσφημήσεως και προσβολής της τιμής και της επαγγελματικής υπολήψεως υπαλλήλου, το Δικαστήριο ΔΔ φρονεί ότι η Διοίκηση, απαντώντας στις αιτήσεις αυτές μετά πάροδο δύο μηνών και πλέον, δεν έδρασε με την επιβαλλόμενη εν προκειμένω επιμέλεια [...] και υπέπεσε σε πταίσμα ικανό να στοιχειοθετήσει ευθύνη της.»

- 44 Σε ό,τι αφορά, αφετέρου, τις διαρροές εμπιστευτικών πληροφοριών που προβάλλει ο Φ. Νανόπουλος, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η Επιτροπή είχε υποπέσει σε πταίσμα ικανό να στοιχειοθετήσει την ευθύνη της. Συγκεκριμένα, στις σκέψεις 166 έως 171 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά τις φερόμενες ως παράνομες διαρροές δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τον Ιούλιο του 2003, ο Φ. Νανόπουλος επικαλέσθηκε το ανακοινωθέν Τύπου που δημοσίευσε η Επιτροπή στις 9 Ιουλίου 2003, προκειμένου να διαπιστώσει ακολούθως ότι, από την ανάγνωση του εν λόγω ανακοινωθέντος, ούτε το όνομα του Φ. Νανόπουλου, ούτε κάποιο άλλο στοιχείο που περιέχεται σε

αυτό επιτρέπει την ταυτοποίησή του με έναν εκ των υπαλλήλων εις βάρος των οποίων κινήθηκε πειθαρχική διαδικασία. Στο τέλος της σκέψεως 168, καθώς και στις σκέψεις 169 έως 171 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, προσέθεσε:

«168 [...]Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι το όνομα του [Φ. Νανόπουλου] παρατίθεται στο άρθρο της *Financial Times* [που δημοσιεύθηκε στις 10 Ιουλίου 2003 και διευκρίνιζε ότι η Επιτροπή είχε κινήσει πειθαρχική διαδικασία εις βάρος του Φ. Νανόπουλου και ότι αυτός ενεπλάκετο στο οικονομικό σκάνδαλο σε σχέση με την επιχείρηση Planistat] δεν μπορεί παρά να οφείλεται σε άνευ εγκρίσεως διαρροή πληροφοριών. Επιπλέον, η διαρροή αυτή δεν μπορεί παρά να προέρχεται από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, δεδομένου ότι ουδεμία άλλη Διοίκηση επιλήφθηκε της υποθέσεως αυτής, ο δε [Φ. Νανόπουλος] ουδόλως είχε συμφέρον να δημοσιοποιήσει τέτοιου είδους πληροφορίες στον Τύπο.

169 Ασφαλώς, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ο [Φ. Νανόπουλος] δεν αποδεικνύει επισήμως ότι πηγή της παράνομης δημοσιοποιήσεως του ονόματός του είναι οι υπηρεσίες της. Εντούτοις, [...] το εναγόμενο θεσμικό όργανο είναι αυτό που φέρει το βάρος αποδείξεως και όχι ο [Φ. Νανόπουλος].

170 Τέλος, καίτοι η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι δημοσιογράφοι μπορούσαν, έχοντας διαβάσει το ανακοινωθέν Τύπου της 9ης Ιουλίου 2003, να συναγάγουν μόνοι τους το όνομα του [Φ. Νανόπουλου] μέσω απλών αναζητήσεων στο διαδίκτυο, οι ανακριβείς αυτοί ισχυρισμοί δεν επιτρέπουν, εντούτοις, να μην θεωρηθεί η Επιτροπή ως πηγή της παράνομης δημοσιοποιήσεως του ονόματος του [Φ. Νανόπουλου]. Συγκεκριμένα, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο της *Financial Times* δημοσιεύθηκε αμέσως μετά το ανακοινωθέν Τύπου της 9ης Ιουλίου 2003 και είναι ιδιαίτερος κατηγορηματικό σχετικά με την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας κατά του [Φ. Νανόπουλου]. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τη δικογραφία ότι η *Financial Times* συγκαταλέγεται στα όργανα του Τύπου που είχαν, προ ενός περίπου έτους, εγείρει εις βάρος του [Φ. Νανόπουλου] υπόνοιες ευνοιοκρατίας υπέρ ελληνικών εταιρειών.

171 Επομένως, δημοσιοποιώντας κατά παράνομο τρόπο το όνομα του [Φ. Νανόπουλου] ως ενός εκ των υπαλλήλων εις βάρος των οποίων κινήθηκε πειθαρχική διαδικασία, η Επιτροπή παρέβη τον κανονισμό 45/2001. Το πταίσμα αυτό είναι ικανό να στοιχειοθετήσει την ευθύνη της.»

- 45 Τέλος, σε ό,τι αφορά την απόφαση περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ειδικότερα, στη σκέψη 230 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή, κινώντας στις 9 Ιουλίου 2003 την εν λόγω διαδικασία, βάσει μόνον των ανεπαρκώς ακριβών και συναφών εκθέσεων εσωτερικού ελέγχου, είχε υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και είχε παραβιάσει την αρχή της χρηστής Διοικήσεως. Εξ αυτού συνήγαγε ότι η πράξη αυτή συνιστούσε πταίσμα ικανό να θεμελιώσει την ευθύνη της Επιτροπής. Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο ΔΔ υπογράμμισε ειδικότερα, στις σκέψεις 217 έως 229 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως:

«217 [Σε ό,τι αφορά την] ενδιάμεση έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Επιτροπής[, αυτή] δεν περιέχει κάποια ανάλυση, ούτε ειδική έρευνα σχετικά με τα προσαπτόμενα στον [Φ. Νανόπουλο] πραγματικά περιστατικά, αλλά περιορίζεται, αφενός, στην εκ μέρους της επανάληψη με έμμεσο και συνετό τρόπο των διαπιστώσεων στις οποίες κατέληξε η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου της Eurostat στο πλαίσιο του σχεδίου εκθέσεώς της, αφετέρου, στην υπόμνηση των σεναρίων που προβλήθηκαν από τα μέσα ενημέρωσης με βάση μία υποτιθέμενη ευνοιοκρατία έναντι ελληνικών επιχειρήσεων σε μία από τις διευθύνσεις της Eurostat.

218 Ως εκ τούτου, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου της, η εν λόγω έκθεση δεν ήταν δυνατόν να αποτελέσει ακριβές και συναφές στοιχείο πληροφόρησης, βάσει του οποίου η Επιτροπή μπορούσε να εκδώσει απόφαση περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας.

219 Όσον αφορά την έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Eurostat της 8ης Ιουλίου 2003, διαπιστώνεται, καταρχάς, ότι καταρτίστηκε ως απάντηση στις ερωτήσεις δημοσιογράφου σχετικά με τις συνθήκες συνάψεως συμβάσεων εκ μέρους της διεύθυνσεως της οποίας προϊστάτο ο [Φ. Νανόπουλος], καθώς και βάσει αναλύσεως που περιοριζόταν στα πραγματικά περιστατικά σε σχέση με τους ισχυρισμούς του εν λόγω δημοσιογράφου. Στην εισαγωγή της εκθέσεως διευκρινίζεται λοιπόν ότι η διεξαχθείσα ανάλυση “δεν είχε ως αποτέλεσμα λεπτομερή και εξατομικευμένο έλεγχο των συμβάσεων που συνήφθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος Surcom, αλλά περιορίστηκε στα καταγγελλθέντα [από τον δημοσιογράφο] ζητήματα, ήτοι στην κατανομή του προϋπολογισμού ανά εθνικότητα, στις μεθόδους αξιολογήσεως των προσφορών ή στη διαφάνεια κατά τη διαδικασία συνάψεως”. Η κριτική ανάλυση της εκθέσεως εσωτερικού ελέγχου που πραγματοποιήθηκε από τον [Φ. Νανόπουλο] και της οποίας το περιεχόμενο δεν αμφισβητείται από την Επιτροπή (στο εξής: κριτική ανάλυση) διευκρινίζει, συναφώς, ότι “ο εσωτερικός έλεγχος δεν εφάρμοσε τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα ούτε τους κανόνες του χάρτη ελέγχου”, ότι “τα πορίσματα του εσωτερικού ελέγχου ουδόλως συμφωνούν με διάφορα σημεία της εκθέσεως” και ότι “δυνάμει της επιστολής με τα σχόλια [του Φ. Νανόπουλου] σε απάντηση στο σχέδιο έπρεπε να ληφθούν υπόψη στην έκθεση εσωτερικού ελέγχου συγκεκριμένα και αφορώντα την ουσία πραγματικά ζητήματα [...]”.

220 Δεύτερον, η έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Eurostat καταλήγει, μεταξύ άλλων, στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

- η διαδικασία αξιολογήσεως των προσφορών που κατέθεταν επιχειρήσεις για τη σύναψη συμβάσεων σχετικών με το πρόγραμμα Surcom δεν ήταν πάντα διαφανής και σύμφωνη με τους εσωτερικούς κανόνες·
- όσον αφορά τη σύμβαση 665100003 με την επιχείρηση Planistat, διεπράχθησαν παρατυπίες, ιδίως αναφορικά με τη συμμετοχή ενός εμπειρογνώμονα, ανιψιού του [Φ. Νανόπουλου].

221 Καίτοι η έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Eurostat επισημαίνει ορισμένες δυσλειτουργίες αναφορικά με τον τρόπο αξιολογήσεως προσφορών κατά τη διαδικασία συνάψεως των συμβάσεων Surcom της διεύθυνσεως της οποίας προϊστάτο ο [Φ. Νανόπουλος], ουδόλως προκύπτει, εντούτοις, από την έκθεση αυτή ότι ευθύνετο αυτός για τις διαπιστωθείσες παρανομίες ή σχετιζότο με αυτές, ή ότι οι επισημανθείσες δυσλειτουργίες παρατηρούνταν μόνον στη διεύθυνση του [Φ. Νανόπουλου], όπως εξάλλου παρατήρησε η ομάδα ελέγχου στο σχέδιο απαντήσεως στις παρατηρήσεις του [τελευταίου].

222 Επιπλέον, όσον αφορά το γεγονός ότι ο βαπτιστικός του [Φ. Νανόπουλου] απασχολήθηκε στο πλαίσιο συμβάσεως μεταξύ της Eurostat και της επιχείρησης Planistat, ουδόλως προκύπτει από την έκθεση εσωτερικού ελέγχου ότι ο [Φ. Νανόπουλος] διαδραμάτισε οιονδήποτε ρόλο στο εν λόγω ζήτημα.

223 Πρέπει, επίσης, να επισημανθεί ότι ο [Φ. Νανόπουλος] υπέβαλε συγκεκριμένες παρατηρήσεις με σκοπό να διαψεύσει τα πραγματικά περιστατικά που του προσάπτονταν στο σχέδιο εκθέσεως της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Eurostat.

224 Από τη δικογραφία, όμως, προκύπτει ότι η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου της Eurostat δεν έλαβε τελικώς υπόψη τις παρατηρήσεις του [Φ. Νανόπουλου]. [...] Επιπλέον, από επιστολή της 8ης Ιουλίου 2003 της D. προς τον νέο γενικό διευθυντή της Eurostat προκύπτει ότι η έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Eurostat της 8ης Ιουλίου 2003 συνιστά ακριβές αντίγραφο του σχεδίου εκθέσεως της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου και ότι η προαναφερθείσα υπηρεσία δεν προέβη τελικώς σε οιαδήποτε ανάλυση των παρατηρήσεων που υπέβαλε ο [Φ. Νανόπουλος] [...]

225 Η κριτική ανάλυση διαπιστώνει επίσης ότι τα σχόλια που διατύπωσε ο [Φ. Νανόπουλος] επί του σχεδίου εκθέσεως ελέγχου έπρεπε, δεδομένου του περιεχομένου και της ακρίβειάς τους, να έχουν διερευνηθεί από τους ελεγκτές και να έχουν επιφέρει τροποποίηση της εκθέσεως εσωτερικού ελέγχου. Επιπλέον, από την έκθεση της OLAF προκύπτει ότι οι ίδιοι οι εν λόγω ελεγκτές παραδέχθηκαν κατά την έρευνα της OLAF ότι η έκθεση ελέγχου ήταν “μονομερής”.

226 Υπό τις συνθήκες αυτές, η έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Eurostat, που καταρτίστηκε βάσει αποσπασματικών και ελλιπών στοιχείων δεν αποτελούσε στοιχείο πληροφόρησης αρκούντως συναφές και ακριβές ώστε να επιτραπεί στη Διοίκηση να κινήσει πειθαρχική διαδικασία.

227 Επιπροσθέτως, πρέπει να σημειωθεί ότι η ίδια η ομάδα ελέγχου παραδέχθηκε, στο σχέδιο απαντήσεως της στις παρατηρήσεις του [Φ. Νανόπουλου], ότι η έκθεση ελέγχου της δεν συνιστούσε, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου της, βάση για προσωπική ενοχοποίηση του [Φ. Νανόπουλου]. Συγκεκριμένα, σε απάντηση στην παρατήρηση του [Φ. Νανόπουλου] ότι “ακόμα και αν κάποιες στατιστικές [ήταν] αληθείς, [...] δεν [θα μπορούσαν να] αποτελούν απόδειξη οιοδήποτε πταίσματος εκ μέρους μου”, οι ελεγκτές πρότειναν να απαντήσουν: “έχετε δίκιο, γι’ αυτόν άλλωστε τον λόγο δεν γίνεται πουθενά μνεία περί ‘παραβάσεως κανόνα”’.

228 Εξάλλου, η Επιτροπή παραδέχθηκε κατά την επ’ ακροατηρίου συζήτηση ότι ουδείς λόγος επέβαλε την επείγουσα κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας κατά του [Φ. Νανόπουλου], δεδομένου ότι τυχόν κατεπείγων χαρακτήρας θα μπορούσε ενδεχομένως να δικαιολογήσει την μη εμβάθυνση της εκθέσεως ελέγχου. Δεν αποκλείεται, επομένως, η ήδη από τις 9 Ιουλίου 2003 κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας κατά του [Φ. Νανόπουλου] να υπαγορεύθηκε μερικώς από την παράλληλη κίνηση πειθαρχικών διαδικασιών την ίδια ημέρα και κατά άλλων υπαλλήλων της Eurostat, μεταξύ των οποίων και του Γενικού της Διευθυντή.

229 Με γνώμονα τα στοιχεία που διέθετε η Διοίκηση, τα οποία προέκυπταν από ανεπαρκώς ακριβείς και συναφείς εκθέσεις ελέγχου, έπρεπε, προτού κινήσει πειθαρχικές διαδικασίες, να έχει διενεργήσει διοικητική έρευνα μέσω της [Υπηρεσίας ερευνών και πειθαρχικών κυρώσεων (IDOC)], η οποία συστήθηκε με την απόφαση της Επιτροπής, της 19ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με τη διεξαγωγή των διοικητικών ερευνών και των πειθαρχικών διαδικασιών (Διοικητικές πληροφορίες αριθ. 33-2002 της 25ης Απριλίου 2002)] ή να έχει προσφύγει στην OLAF, κάτι που δεν έπραξε, δεδομένου ότι η OLAF δεν επιλήφθηκε παρά μόνον αφότου κινήθηκε η πειθαρχική διαδικασία.»

46 Τρίτον, όσον αφορά τη βλάβη και την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας, το Δικαστήριο ΔΔ αξιολόγησε, στις σκέψεις 244 έως 249 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθεμία εκ των παρανόμων συμπεριφορών της Επιτροπής. Έκρινε ότι η καθυστέρηση με την οποία η Επιτροπή ενημέρωσε τον υπάλληλό της περί της συνέχειας που είχε δώσει στην αίτηση αρωγής του της 11ης Νοεμβρίου 2002, καθώς και η καθυστέρηση με την οποία η Επιτροπή απεφάνθη επί των αιτήσεων αρωγής που υπέβαλε ο Φ. Νανόπουλος στις 15 και στις 21 Ιουλίου 2003 συνιστούσαν υπηρεσιακά πταίσματα γενεσιουργά ειδικής ηθικής βλάβης, η οποία έπρεπε να καθορισθεί ex aequo et bono στο ποσό των 10 000 ευρώ.

47 Σε ό,τι αφορά την ηθική βλάβη που προκλήθηκε, αφενός, από την απόφαση της Επιτροπής να κινήσει πειθαρχική διαδικασία ενώ δεν διέθετε αρκούντως ακριβή και συναφή στοιχεία πληροφόρησης, αφετέρου, από τη σημειωθείσα τον Ιούλιο του 2003 διαρροή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι είχε θιγεί η τιμή και η επαγγελματική υπόληψη του Φ. Νανόπουλου και ότι η ηθική αυτή βλάβη δεν είχε αποκατασταθεί παρά εν μέρει μέσω του ανακοινωθέντος Τύπου της 27ης Οκτωβρίου 2004. Επομένως, εκτίμησε ex aequo et bono το ύψος της ηθικής αυτής βλάβης στο ποσό των 60 000 ευρώ.

48 Τέλος, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η Επιτροπή, μη αναθέτοντας επί σειρά ετών στον Φ. Νανόπουλο ουσιαστικά και αντίστοιχα προς τον βαθμό του καθήκοντα, είχε διαπράξει υπηρεσιακό πταίσμα που προξένησε άμεση ηθική βλάβη, για την οποία υποχρέωσε την Επιτροπή να του καταβάλει το ποσό των 20 000 ευρώ.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

49 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 20 Ιουλίου 2010, η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως.

50 Μετά την κατάθεση εκ μέρους του Φ. Νανόπουλου του υπομνήματός του απαντήσεως στις 26 Οκτωβρίου 2010, επετράπη στην Επιτροπή να καταθέσει υπόμνημα αντικρούσεως, το οποίο ακολούθησε υπόμνημα ανταπαντήσεως του Φ. Νανόπουλου.

51 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·
- αν η απόφαση δεν πρέπει να αναιρεθεί, να καθορίσει το ορθό ύψος της χρηματικής ικανοποιήσεως·
- να καταδικάσει τον Φ. Νανόπουλο στα δικαστικά έξοδα της πρωτόδικης και της αναιρετικής διαδικασίας.

52 Ο Φ. Νανόπουλος ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως στο σύνολό της·
- να κάνει δεκτή στο σύνολό της την από 26 Φεβρουαρίου 2008 αγωγή του κατά της Επιτροπής·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα του Φ. Νανόπουλου της πρωτόδικης και της αναιρετικής διαδικασίας

53 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 18 Μαρτίου 2011. Με έγγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 13 Απριλίου 2011, η Επιτροπή υπέβαλε αιτιολογημένη αίτηση δυνάμει του άρθρου 146 του Κανονισμού Διαδικασίας, προκειμένου να της παρασχεθεί η δυνατότητα να ακουστεί στο πλαίσιο της προφορικής διαδικασίας.

54 Κατόπιν εισηγήσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (αναιρετικό τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

55 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις που τους έθεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 26ης Απριλίου 2012.

Σκεπτικό

56 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως η Επιτροπή προβάλλει οκτώ λόγους.

57 Ο πρώτος λόγος αντλείται, κατ' ουσίαν, από πλάνη περί το δίκαιο και από ανεπαρκή αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η αγωγή του Φ. Νανόπουλου έπρεπε να εκληφθεί ως αίτηση αποζημιώσεως ασκηθείσα δυνάμει των άρθρων 90 και 91 του ΚΥΚ. Ο δεύτερος λόγος αντλείται από

πλάνη περί το δίκαιο και εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι το αίτημα αποζημιώσεως είχε υποβληθεί εντός ευλόγου προθεσμίας. Ο τρίτος λόγος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο και εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η απόφαση περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας είχε προσβάλει το τεκμήριο αθωότητας. Ο τέταρτος λόγος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο και εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ παρέλειψε να εφαρμόσει το νομικό κριτήριο που απαιτεί «κατάφωρη παραβίαση» του δικαίου της Ένωσης προκειμένου να στοιχειοθετηθεί εξωσυμβατική ευθύνη θεσμικού οργάνου. Ο πέμπτος λόγος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο και εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή (στο εξής: ΑΔΑ) ήταν υποχρεωμένη να παράσχει αμέσως αρωγή στον Φ. Νανόπουλο, χωρίς προηγούμενη έρευνα. Ο έκτος λόγος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο, από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, καθώς και από εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η Επιτροπή ήταν υπεύθυνη για τις υποτιθέμενες διαρροές στον Τύπο. Ο έβδομος λόγος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο και εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι κακώς είχε κινήσει η Επιτροπή την πειθαρχική διαδικασία. Ο όγδοος λόγος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ επιδίκασε 90 000 ευρώ για την βλάβη που ισχυρίζεται ότι υπέστη ο Φ. Νανόπουλος.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως που αντλείται, κατ' ουσίαν, από πλάνη περί το δίκαιο και από ανεπαρκή αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η αγωγή του Φ. Νανόπουλου έπρεπε να εκληφθεί ως αίτηση αποζημιώσεως ασκηθείσα δυνάμει των άρθρων 90 και 91 του ΚΥΚ

- 58 Προς στήριξη του λόγου αυτού, η Επιτροπή υποστηρίζει, αφενός, ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προσκρούει στα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ και παραβιάζει την αρχή της ασφάλειας δικαίου καθόσον κρίνει ότι η αίτηση αποζημιώσεως του Φ. Νανόπουλου είναι παραδεκτή σε ό,τι αφορά την αιτίαση που αντλείται από την καθυστερημένη απάντηση της Επιτροπής στις αιτήσεις αρωγής. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο ΔΔ εσφαλμένως έκρινε, στις σκέψεις 99 και 100 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, ακόμα και όταν υφίσταται ρητή απόφαση με την οποία δίνεται απάντηση σε αίτηση αρωγής υποβληθείσα βάσει του άρθρου 24 του ΚΥΚ, και η απόφαση αυτή δεν έχει προσβληθεί στην προβλεπόμενη από τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ προθεσμία, είναι δυνατή η υποβολή αιτήματος αποζημιώσεως για την υποτιθέμενη καθυστέρηση του θεσμικού οργάνου να λάβει απόφαση, δεδομένου ότι η καθυστέρηση εκλαμβάνεται τότε ως συμπεριφορά της Διοικήσεως μη έχουσα τον χαρακτήρα αποφάσεως.
- 59 Αφετέρου, κατά την Επιτροπή, τα όσα διατυπώνει το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έρχονται σε αντίφαση με την πάγια νομολογία της Ένωσης. Επιπλέον, γίνεται παραπομπή σε μια νομολογία αναφορικά με την καθυστέρηση κατά τη σύνταξη εκθέσεων βαθμολογίας η οποία δεν ασκεί επιρροή στην προκειμένη περίπτωση. Εξάλλου, μέσω ενός εναλλακτικού σκεπτικού στη σκέψη 100 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, επιχειρεί να αποδείξει μια τεχνητή διάκριση μεταξύ του περιεχομένου μιας αποφάσεως και της ημερομηνίας κατά την οποία αυτή ελήφθη, χωρίς να παρέχει συναφώς επαρκή αιτιολογία.
- 60 Ο Φ. Νανόπουλος αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Επιτροπής.
- 61 Όπως ορθώς υπενθύμισε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 83 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στο σύστημα των μέσων παροχής έννομης προστασίας που καθιερώνουν τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ, μια αγωγή αποζημιώσεως, η οποία συνιστά αυτοτελές μέσο παροχής έννομης προστασίας έναντι της προσφυγής ακυρώσεως, είναι παραδεκτή μόνον εφόσον έχει προηγηθεί διοικητική διαδικασία σύμφωνη προς τις διατάξεις του ΚΥΚ (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 28ης Ιουνίου 1996, Τ-500/93, Υ κατά Δικαστηρίου, Συλλογή Υπ.Υπ. 1996, σ. I-A-335 και II-977, σκέψη 64, και της 17ης Δεκεμβρίου 2003, Τ-324/02, McAuley κατά Συμβουλίου, Συλλογή Υπ.Υπ. 2003, σ. I-A-337 και II-1657, σκέψη 91).

- 62 Εξαίρεση από την αρχή της αυτοτέλειας των μέσων παροχής έννομης προστασίας χωρεί οσάκις η αγωγή αποζημιώσεως τελεί σε στενή σχέση με την προσφυγή ακυρώσεως. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, καίτοι ένας διάδικος μπορεί να ασκήσει αγωγή για αστική ευθύνη χωρίς να υποχρεούται από καμία διάταξη να επιδιώξει την ακύρωση της παράνομης πράξεως που του προξενεί ζημία, εντούτοις, δεν μπορεί, με το τέχνασμα αυτό, να αποφύγει το απαράδεκτο προσφυγής, βάλλοντας κατά της ίδιας παρανομίας και επιδιώκοντας τα ίδια οικονομικά αποτελέσματα (απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Μαΐου 1997, T-59/96, *Burban* κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. I-A-109 και II-331, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 63 Εν προκειμένω, αφενός, παρότι η εκτεθείσα στη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως νομολογία αφορά την καθυστερημένη σύνταξη εκθέσεως βαθμολογίας, το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς έκρινε ότι, κατά την ίδια έννοια, η καθυστέρηση της Διοικήσεως να λάβει αποφάσεις προκειμένου να απαντήσει σε αιτήσεις αρωγής δεν συνιστά βλαπτική πράξη.
- 64 Αφετέρου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η ζημία η οποία συνίσταται στις προβαλλόμενες καθυστερήσεις της Επιτροπής να αποφανθεί επί της υποχρεώσεως της αρωγής και να κοινοποιήσει την απόφασή της δεν είναι απόρροια βλαπτικής πράξεως. Καίτοι υφίστανται πράγματι αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες δίνεται απάντηση στις αιτήσεις αρωγής του Φ. Νανόπουλου, εντούτοις, οι καθυστερήσεις αυτές, οι οποίες δεν έχουν έννομες συνέπειες έναντι του Φ. Νανόπουλου, δεν οφείλονται στις εν λόγω αποφάσεις και πρέπει να εκληφθούν ως συμπεριφορά της Διοικήσεως μη έχουσα άμεση σχέση με το περιεχόμενο αυτών. Επομένως, τέτοιες καθυστερήσεις μπορούν να δημιουργήσουν αξίωση για την ικανοποίηση της προβαλλόμενης ηθικής βλάβης, ανεξαρτήτως οιασδήποτε προσφυγής ακυρώσεως κατά των εν λόγω αποφάσεων. Συνεπώς, το σκεπτικό του Δικαστηρίου ΔΔ στη σκέψη 100 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι ορθό, η δε αιτιολογία επαρκής.
- 65 Εξάλλου, η επιχειρηματολογία της Επιτροπής, κατά την οποία το σκεπτικό του Δικαστηρίου ΔΔ προσκρούει σε πάγια νομολογία και δημιουργεί τεχνητή διάκριση μεταξύ του περιεχομένου μιας αποφάσεως και της ημερομηνίας λήψεως αυτής, είναι εσφαλμένη.
- 66 Ως προς τούτο, πρέπει να υπομνησθεί ότι η παρατεθείσα από την Επιτροπή νομολογία (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Νοεμβρίου 1997, T-223/95, *Ronchi* κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. I-A-321 και II-879, σκέψεις 52 έως 54 και 59 έως 62· της 12ης Ιουλίου 2011, T-80/09 P, Επιτροπή κατά Q, Συλλογή 2011, σ. II-4313, σκέψη 101· απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 9ης Δεκεμβρίου 2008, F-52/05, Q κατά Επιτροπής, σκέψεις 214, 247 και 253) αφορά υποθέσεις στις οποίες η Διοίκηση δεν είχε λάβει αποφάσεις ως απάντηση σε αιτήσεις αρωγής. Οι προσφυγές ακυρώσεως έβαλλαν, τότε, κατά των σιωπηρών απορριπτικών αποφάσεων και οι αγωγές αποζημιώσεως οι οποίες ασκήθηκαν για την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που προξένησε η εκ μέρους του θεσμικού οργάνου αθέτηση του καθήκοντός του αρωγής, κατά παράβαση του άρθρου 24 του ΚΥΚ, τελούσαν σε άμεση σχέση με τις πρώτες προσφυγές.
- 67 Σε αντίθεση, όμως, προς τη μη λήψη αποφάσεως, η καθυστερημένη λήψη ρητής αποφάσεως δεν είναι, αυτή καθαυτή, πράξη δεκτική ακυρώσεως, αλλά συμπεριφορά της Διοικήσεως η οποία, σε συνάρτηση με τις περιστάσεις κάθε υποθέσεως, μπορεί να προξενήσει ηθική βλάβη στον ενδιαφερόμενο και να θεμελιώσει την ευθύνη του θεσμικού οργάνου. Η ημερομηνία λήψεως της αποφάσεως ουδόλως είναι παρεπόμενο στοιχείο αυτής και ενδέχεται να έχει καθοριστική σημασία για τον υπάλληλο που ζητεί αρωγή.
- 68 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Επιτροπή, το Δικαστήριο ΔΔ δεν παρέβη τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ και, γενικότερα, δεν παραβίασε την αρχή της ασφάλειας δικαίου. Πράγματι, δεδομένων των όσων αναφέρθηκαν στις δύο προηγούμενες σκέψεις, ακόμα και όταν υφίσταται ρητή απόφαση που απαντά σε αίτηση αρωγής υποβληθείσα δυνάμει του άρθρου 24 του ΚΥΚ, η δε απόφαση αυτή δεν έχει προσβληθεί εντός της προθεσμίας που προβλέπουν τα

άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ, είναι δυνατόν να υποβληθεί αίτηση αποζημίωσης στο μέτρο που, ανεξαρτήτως της ληφθείσας απόφασης, στηρίζεται στη φερόμενη ως υπαίτια συμπεριφορά της Διοικήσεως που συνίσταται στην καθυστέρησή της να λάβει την εν λόγω απόφαση.

- 69 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, έχοντας επισημάνει, στη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι ο Φ. Νανόπουλος προέταξε της αγωγής του ενώπιον του Δικαστηρίου ΔΔ τη διαδικασία, η οποία πρέπει να ακολουθείται πριν από την άσκηση αγωγής για την αποκατάσταση ζημίας απορρέουσας από συμπεριφορά της Διοικήσεως στερούμενη τον χαρακτήρα απόφασης, το ανωτέρω Δικαστήριο ορθώς έκρινε, στη σκέψη 99 της απόφασής του, ότι ο Φ. Νανόπουλος παραδεκτως προέβαλε τις υποτιθέμενες καθυστερήσεις προς στήριξη του αιτήματός του αποζημίωσης.
- 70 Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το Δικαστήριο ΔΔ δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η αγωγή του Φ. Νανόπουλου έπρεπε, όσον αφορά τις προβληθείσες καθυστερήσεις της Επιτροπής να απαντήσει στις αιτήσεις αγωγής, να εκληφθεί ως αίτηση αποζημίωσης υποβληθείσα δυνάμει των άρθρων 90 και 91 του ΚΥΚ.
- 71 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο και εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι το αίτημα αποζημίωσης υποβλήθηκε εντός ευλόγου προθεσμίας

- 72 Με τον λόγο αυτό, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και διατύπωσε εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον έκρινε, στη σκέψη 119 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι η αγωγή του Φ. Νανόπουλου είχε ασκηθεί εντός ευλόγου προθεσμίας. Φρονεί ότι το Δικαστήριο ΔΔ εσφαλμένως χαρακτήρισε ορισμένες αποφάσεις της Επιτροπής ως ενέργειες της Διοικήσεως μη έχουσες τον χαρακτήρα απόφασης. Ακόμα και αν υποθεθεί ότι ο χαρακτηρισμός αυτός είναι ορθός, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη και/ή περιέχει αντιφατική αιτιολογία, δεδομένου ότι το εν λόγω Δικαστήριο δεν διευκρινίζει τους λόγους για τους οποίους μια πενταετής προθεσμία για την υποβολή αιτήσεως αγωγής είναι εύλογη, ενώ η Επιτροπή υποχρεούται να παράσχει μια περισσότερο ή λιγότερο άμεση αγωγή.
- 73 Ο Φ. Νανόπουλος αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Επιτροπής.
- 74 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπομνησθεί, όπως προκύπτει από τα όσα παρατέθηκαν στις σκέψεις 63 έως 68 ανωτέρω, ότι το Δικαστήριο ΔΔ δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι, στην προκειμένη περίπτωση, υφίσταντο ενέργειες της Διοικήσεως μη έχουσες τον χαρακτήρα απόφασης κατά των οποίων μπορεί να στραφεί ο ασκών αγωγή αποζημίωσης και ότι τούτο συνέτρεχε στην περίπτωση των προβληθεισών καθυστερήσεων της Επιτροπής να αποφανθεί επί των αιτήσεων αγωγής που της υποβλήθηκαν δυνάμει του άρθρου 24 του ΚΥΚ.
- 75 Σε ό,τι αφορά την επιχειρηματολογία της Επιτροπής σχετικά με την ανεπαρκή αιτιολογία, πρέπει να επισημανθεί ότι, στη σκέψη 116 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, το Δικαστήριο ΔΔ υπενθύμισε τη νομολογία της Ένωσης δυνάμει της οποίας οι υπάλληλοι ή το λοιπό προσωπικό που επιδιώκουν την αποκατάσταση εκ μέρους της Ένωσης ζημίας που είναι καταλογιστέα σε αυτή οφείλουν να υποβάλουν σχετική αίτηση εντός ευλόγου προθεσμίας από τη στιγμή που έλαβαν γνώση της καταστάσεως για την οποία διαμαρτύρονται, παρότι το άρθρο 90, παράγραφος 1, του ΚΥΚ δεν τάσσει προθεσμία για την υποβολή αιτήσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Οκτωβρίου 2004, Τ-144/02, Eagle κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. ΙΙ-3381, σκέψεις 65 και 66).

- 76 Πράγματι, όπως εξάλλου υπογράμμισε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 117 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η τήρηση ευλόγου προθεσμίας απαιτείται σε όλες τις περιπτώσεις όπου, εφόσον τα νομοθετήματα δεν περιέχουν σχετική ρύθμιση, οι αρχές της ασφαλείας δικαίου ή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης εμποδίζουν τα όργανα της Ένωσης και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα να ενεργούν χωρίς κανένα χρονικό όριο, διακυβεύοντας έτσι, μεταξύ άλλων, τη σταθερότητα κεκτημένων νομικών καταστάσεων (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 5ης Οκτωβρίου 2004, T-45/01, Sanders κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-3315, σκέψη 59, και του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 2011, T-433/10 P, Allen κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 26). Επομένως, σε περίπτωση που τα νομοθετήματα δεν περιέχουν σχετική ρύθμιση, απόκειται στον δικαστή να καθορίσει, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της εκάστοτε υποθέσεως, τη διάρκεια της ευλόγου προθεσμίας για την υποβολή αιτήσεως αποζημιώσεως (προπαρατεθείσα απόφαση Allen κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 26).
- 77 Εξάλλου, επίσης στη σκέψη 117 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ προσέθεσε ότι ο εύλογος χαρακτήρας μιας προθεσμίας πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τις περιστάσεις που χαρακτηρίζουν κάθε υπόθεση και, ειδικότερα, με τα συμφέροντα του ενδιαφερομένου που διακυβεύονται στη δίκη, την περιπλοκότητα της υποθέσεως και τη συμπεριφορά των διαδίκων (προπαρατεθείσα απόφαση Eagle κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 66). Στη σκέψη 119 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως, έκρινε ότι η υποβληθείσα εντός χρονικού διαστήματος κάτω των πέντε ετών αίτηση αποζημιώσεως έπρεπε να θεωρηθεί, στο σύνολό της, ως υποβληθείσα εντός ευλόγου προθεσμίας.
- 78 Επομένως, όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής περί ανεπαρκούς αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους η αίτηση αποζημιώσεως υποβλήθηκε εντός ευλόγου προθεσμίας, τούτο πρέπει να απορριφθεί και πρέπει να γίνει δεκτό ότι πληρούται η υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει το Δικαστήριο ΔΔ. Πράγματι, από τις ανωτέρω υπομνησθείσες σκέψεις 116, 117 και 119 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει σαφώς το σκεπτικό που ακολουθήθηκε, το οποίο λαμβάνει υπόψη τις αρχές της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθώς και τις περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως, με αποτέλεσμα να διαθέτει το Γενικό Δικαστήριο επαρκή στοιχεία προκειμένου να ασκήσει τον έλεγχό του (βλ., συναφώς και κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Μαΐου 2010, C-583/08 P, Γκόγκος κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-4469, σκέψη 30, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 24ης Οκτωβρίου 2011, T-213/10 P, P κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 31).
- 79 Εξάλλου, η Επιτροπή δεν μπορεί να προσάπτει στο Δικαστήριο ΔΔ ότι διατύπωσε αντιφατική αιτιολογία. Πράγματι, δεν υφίσταται συμμετρία και, επομένως, δεν δύναται να συγκριθούν η προθεσμία εντός της οποίας η Διοίκηση υποχρεούται να απαντήσει σε αίτηση αρωγής που υποβλήθηκε υπό την έννοια του άρθρου 24 του ΚΥΚ και η προθεσμία εντός της οποίας μπορεί ένας υπάλληλος να ασκήσει αγωγή αποζημιώσεως. Κατά συνέπεια, το αντλούμενο από την ύπαρξη αντιφατικής αιτιολογίας επιχείρημα της Επιτροπής πρέπει να απορριφθεί.
- 80 Επομένως, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο και εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η απόφαση περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας δεν σεβάστηκε το τεκμήριο αθωότητας

- 81 Προς στήριξη του λόγου αυτού, η Επιτροπή προσάπτει στο Δικαστήριο ΔΔ ότι εκτίμησε, χωρίς επαρκή αιτιολογία, στη σκέψη 123 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως που αφορά ένσταση απαραδέκτου προβληθείσα κατά της αποφάσεως περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, ότι η κίνηση της εν λόγω διαδικασίας είχε, αυτή καθαυτή, προσβάλει αυτομάτως την υπόληψη υπαλλήλου. Κατά την Επιτροπή, το Δικαστήριο ΔΔ αποκλίνει από τη νομολογία κατά την οποία η κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας

συνιστά αμιγώς προκαταρκτική πράξη μη δυναμένη να επηρεάσει δυσμενώς έναν υπάλληλο και, επομένως, μη δεκτική προσφυγής ακυρώσεως. Εξάλλου, κατά τη νομολογία, το τεκμήριο αθωότητας ισχύει καθόλη τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας και η απόφαση περί κινήσεως τέτοιας διαδικασίας δεν αντιβαίνει, αφεαυτής, στο τεκμήριο αθωότητας. Το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε, επομένως, σε πλάνη περί το δίκαιο και διατύπωσε εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον δεν απέδειξε την ύπαρξη βλάβης εξαιτίας της κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας. Συνεπώς, δεν υφίσταται πράξη δεκτική προσφυγής και, ελλείψει της απαραίτητης αποδείξεως ως προς τη βλάβη, ο Φ. Νανόπουλος δεν είχε έννομο συμφέρον να υποβάλει αίτηση αποζημιώσεως. Σε κάθε δε περίπτωση, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν ορίζει για ποιο λόγο υπέστη βλάβη ο Φ. Νανόπουλος.

- 82 Ο Φ. Νανόπουλος αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Επιτροπής.
- 83 Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως που προέβαλε η Επιτροπή περιλαμβάνει δύο σκέλη.
- 84 Πρώτον, η Επιτροπή διατείνεται ότι το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και διατύπωσε εσφαλμένη αιτιολογία, διότι Φ. Νανόπουλος δεν μπορούσε παραδεκτώς να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της αποφάσεως περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, δεδομένου ότι πρόκειται περί προκαταρκτικής πράξεως μη δυναμένης να προσβληθεί.
- 85 Όπως τόνισε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 108 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατά πάγια νομολογία, η απόφαση της ΑΔΑ να κινήσει πειθαρχική διαδικασία δεν συνιστά παρά προπαρασκευαστικό μόνον στάδιο της διαδικασίας. Δεν προδικάζει την τελική θέση της Διοικήσεως και δεν μπορεί, κατά συνέπεια, να θεωρηθεί ως βλαπτική πράξη, υπό την έννοια του άρθρου 91 του ΚΥΚ. Επομένως, δεν μπορεί να προσβληθεί παρά μόνον παρεμπιπτόντως, στο πλαίσιο ενδίκου βοηθήματος κατά τελικής πειθαρχικής αποφάσεως βλαπτικής για τον υπάλληλο (απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 2008, T-48/05, Franchet και Byk κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. II-1585, σκέψη 340).
- 86 Ωστόσο, καίτοι η απόφαση περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας δεν μπορεί να αποτελέσει, αυτή καθαυτή, αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, μπορεί, αντιθέτως, να θεμελιώσει την εξωσυμβατική ευθύνη του θεσμικού οργάνου οσάκις, όπως στην προκειμένη περίπτωση, λαμβάνεται απόφαση περί περατώσεως της πειθαρχικής διαδικασίας. Επομένως, όπως ορθώς συνήγαγε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 113 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όταν η Διοίκηση λαμβάνει, όπως εν προκειμένω, απόφαση περί περατώσεως πειθαρχικής διαδικασίας δίχως περαιτέρω ενέργειες, προκειμένου να επιτύχει ο Φ. Νανόπουλος αποκατάσταση της ζημίας, η οποία προκλήθηκε από την απόφαση περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, πρέπει, δεδομένου ότι η απόφαση αυτή δεν είναι βλαπτική, να τηρήσει προηγουμένως την προβλεπόμενη στα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ διαδικασία προ της ασκήσεως αγωγής, η οποία περιλαμβάνει δύο στάδια.
- 87 Επομένως, το Δικαστήριο ΔΔ δεν απέστη της νομολογίας της Ένωσης επειδή έκρινε, στη σκέψη 122 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο Φ. Νανόπουλος μπορούσε παραδεκτώς να προβάλει τον ενδεχόμενο παράνομο χαρακτήρα της αποφάσεως της 9ης Ιουλίου 2003 αναφορικά με την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας. Εξάλλου, λαμβανομένων υπόψη των σκέψεων 108 έως 114 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι το σχετικό σκεπτικό του Δικαστηρίου ΔΔ είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένο, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο διέθετε επαρκή στοιχεία ώστε να ασκήσει τον έλεγχό του.
- 88 Επομένως, το πρώτο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 89 Δεύτερον, η Επιτροπή προβάλλει ένα επιχείρημα σε σχέση με πλάνη περί το δίκαιο και περί την αιτιολογία στην οποία υπέπεσε το Δικαστήριο ΔΔ καθότι, αφενός, έκρινε, στη σκέψη 123 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως που αφορά ένσταση απαραδέκτου κατά της αποφάσεως περί

κινήσεως της πειθαρχικής διαδικασίας, ότι η απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας αυτής αντέβαινε στο τεκμήριο αθωότητας και, αφετέρου, συνήγαγε εξ αυτού ότι ο Φ. Νανόπουλος είχε, ως εκ τούτου, έννομο συμφέρον να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της εν λόγω αποφάσεως.

- 90 Σε ό,τι αφορά την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας, το Δικαστήριο ΔΔ υπενθυμίζει ότι η αρχή αυτή, η οποία συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), που υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και στο άρθρο 48, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος διακηρύχθηκε στη Νίκαια στις 7 Δεκεμβρίου 2000 (ΕΕ C 364, σ. 1), παρέχει στους ιδιώτες δικαιώματα την τήρηση των οποίων διασφαλίζει ο δικαστής της Ένωσης (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 4ης Οκτωβρίου 2006, T-193/04, Tillack κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3995, σκέψη 121, και Franchet και Byk κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 209).
- 91 Κατά τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ), το άρθρο 6, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ ρυθμίζει το σύνολο της ποινικής διαδικασίας, ανεξαρτήτως της εκβάσεως των διώξεων, και όχι μόνον την εξέταση του βάσιμου της κατηγορίας. Η διάταξη αυτή διασφαλίζει σε κάθε άτομο ότι δεν κατονομάζεται ούτε αντιμετωπίζεται ως ένοχος αξιόποινης πράξεως πριν η ενοχή του αποδειχθεί από δικαστήριο. Επομένως, απαιτεί, μεταξύ άλλων, κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, τα μέλη του δικαστηρίου να μην βασίζονται σε ήδη σχηματισθείσα άποψη περί του ότι ο κατηγορούμενος έχει διαπράξει την αξιόποινη πράξη για την οποία κατηγορείται. Το τεκμήριο αθωότητας θίγεται από δηλώσεις ή αποφάσεις στις οποίες διατυπώνεται η γνώμη ότι είναι ένοχος, οι οποίες δημιουργούν στο κοινό την εντύπωση της ενοχής του ή προδικάζουν την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών από τον αρμόδιο δικαστή (βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση Pandu κατά Βελγίου της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, §§ 41-42· προπαρατεθείσα απόφαση Franchet και Byk κατά Επιτροπής, σκέψη 210).
- 92 Το ΕΔΔΑ έκρινε, εξάλλου, ότι, μολονότι η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας που κατοχυρώνει το άρθρο 6, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ περιλαμβάνονταν μεταξύ των στοιχείων της δίκαιης ποινικής δίκης που επιτάσσει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, δεν περιοριζόταν σε μια διαδικαστική εγγύηση στον ποινικό τομέα: το περιεχόμενό της είναι ευρύτερο και απαιτεί να μη προβαίνει οιοσδήποτε εκπρόσωπος του κράτους σε δηλώσεις περί της ενοχής ενός προσώπου προτού αποδειχθεί από δικαστήριο η ενοχή του (βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση Υ. Β. κ.λπ. κατά Τουρκίας της 28ης Οκτωβρίου 2004, § 43). Πράγματι, το ΕΔΔΑ είχε ήδη κρίνει με την απόφασή του Allenet de Ribemont κατά Γαλλίας της 10ης Φεβρουαρίου 1995 (σειρά Α αριθ. 308, §§ 35-36), ότι η προσβολή του τεκμηρίου αθωότητας μπορούσε να προέλθει όχι μόνον από δικαστή ή δικαστήριο, αλλά και από άλλες δημόσιες αρχές (προπαρατεθείσα απόφαση Franchet και Byk κατά Επιτροπής, σκέψη 211).
- 93 Είναι αληθές ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας δεν προσβάλλει, από μόνη της, το τεκμήριο αθωότητας (βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Μαρτίου 2003, T-166/02, Pessoa e Costa κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2003, σ. I-A-89 και II-471, σκέψεις 55 και 56· βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 18ης Δεκεμβρίου 1997, T-12/94, Daffix κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. I-A-453 και II-1197, σκέψη 76· και της 9ης Ιουλίου 2002, T-21/01, Ζαββός κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2002, σ. I-A-101 και II-483, σκέψη 341).
- 94 Συγκεκριμένα, η απόφαση περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας θεωρείται εμπιστευτική και δεν γνωστοποιείται στο κοινό. Επομένως, η απόφαση αυτή σχετικά με μια διαδικασία, η οποία τελικώς περατώθηκε χωρίς άλλη περαιτέρω ενέργεια, δεν θα μπορούσε, αυτή καθαυτή, να παρέχει, στον υπάλληλο τον οποίο αφορά η εν λόγω διαδικασία, έννομο συμφέρον να επικαλεσθεί την εν λόγω απόφαση στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως.

- 95 Εντούτοις, αφενός, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Επιτροπή, το Δικαστήριο ΔΔ δεν διαπίστωσε προσβολή του τεκμηρίου αθωότητας στη σκέψη 123 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Αφετέρου, στην ίδια σκέψη, μνημονεύοντας την προσβολή της υπολήψεως την οποία υπέστη ο Φ. Νανόπουλος κατά τη συνολική διάρκεια της περιόδου που εκκρεμούσε η πειθαρχική διαδικασία, το εν λόγω Δικαστήριο απέρριψε απλώς και μόνον το επιχείρημα της Επιτροπής κατά το οποίο ο Φ. Νανόπουλος δεν είχε έννομο συμφέρον να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας αυτής. Τέλος, το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς έκρινε ότι ο Φ. Νανόπουλος είχε έννομο συμφέρον να προβάλει τον ενδεχόμενο παράνομο χαρακτήρα της αποφάσεως αυτής.
- 96 Πράγματι, λαμβανομένων υπόψη όσων επίσης εξετέθησαν στις σκέψεις 86 και 87 ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όταν η πειθαρχική διαδικασία κινήθηκε παρανόμως, ενδέχεται να προκαλείται βλάβη στον παράλληλο τον οποίο αφορά η διαδικασία αυτή, με αποτέλεσμα να έχει αυτός, όταν η εν λόγω διαδικασία περατωθεί χωρίς άλλη περαιτέρω ενέργεια, έννομο συμφέρον να προβάλει τον ενδεχόμενο παράνομο χαρακτήρα της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας αυτής στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως.
- 97 Τέλος, η Επιτροπή αλυσιτελώς διατείνεται ότι, ακόμα και αν δεν συντρέχει πλάνη περί το δίκαιο και περί την αιτιολογία, το Δικαστήριο ΔΔ δεν αιτιολόγησε για ποιο λόγο φερόταν ότι υπέστη βλάβη ο Φ. Νανόπουλος. Συγκεκριμένα, η υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει το Δικαστήριο ΔΔ δεν του επιβάλλει να εκθέτει σκεπτικό το οποίο να ακολουθεί αναλυτικά και έναν προς έναν όλους τους λόγους που προβάλλουν οι διάδικοι, η δε αιτιολογία του εν λόγω Δικαστηρίου μπορεί, επομένως, να συνάγεται εμμέσως, υπό την προϋπόθεση ότι επιτρέπει στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους δεν δέχθηκε τα επιχειρήματά τους, στο δε Δικαστήριο ΔΔ να διαθέτει επαρκή στοιχεία ώστε να ασκήσει τον έλεγχό του (βλ., κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση Γκόγκος κατά Επιτροπής, σκέψη 30). Τούτο συντρέχει όσον αφορά τη σκέψη 123 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Ως εκ τούτου, το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 98 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο και εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ παρέλειψε να εφαρμόσει το νομικό κριτήριο που απαιτεί «κατάφωρη παραβίαση» του δικαίου της Ένωσης

- 99 Προς στήριξη του λόγου αυτού, η Επιτροπή προβάλλει ότι, στις σκέψεις 130 έως 134 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ παρέλειψε να εφαρμόσει το νομικό κριτήριο, όπως αυτό έχει αναπτυχθεί μέσω πάγιας νομολογίας, το οποίο απαιτεί την ύπαρξη «κατάφωρης παραβιάσεως» του δικαίου της Ένωσης προκειμένου να στοιχειοθετείται εξωσυμβατική ευθύνη θεσμικού οργάνου. Το Δικαστήριο ΔΔ εσφαλμένως έκρινε ότι η νομολογία αυτή δεν εφαρμόζεται στις εμπίπτουσες στο άρθρο 270 ΣΛΕΕ υποθέσεις αποζημιώσεως αναφορικά με υπαλλήλους. Επομένως, εισήγαγε ένα εντελώς αδικαιολόγητο προνόμιο υπέρ των υπαλλήλων. Το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε επίσης εσφαλμένως ότι καθένα εκ των στοιχείων που μνημονεύονται στη σκέψη 134 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως συνιστά, σε κάθε περίπτωση, κατάφωρη παραβίαση υπό την έννοια της προπαρατεθείσας νομολογίας.
- 100 Επιπλέον, η αιτιολογία του Δικαστηρίου ΔΔ είναι εσφαλμένη. Το τελευταίο δεν ήταν σε θέση να προβάλει επαρκείς λόγους ούτως ώστε να αποστεί του προμνημονευθέντος νομικού κριτηρίου της «κατάφωρης παραβιάσεως», όπως αυτό καθιερώθηκε από τη νομολογία στις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-177/94 και T-377/94, Altmann κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. II-2041, σκέψη 152), και της 10ης Δεκεμβρίου 2008, T-57/99, Nardone κατά Επιτροπής (Συλλογή Υπ.Υπ. 2008, σ. I-A-2-83 και II-A-2-505, σκέψεις 162 έως 164), και να παραπέμψει, εσφαλμένως στην απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Φεβρουαρίου 2008, C-348/06 P, Επιτροπή κατά Girardot (Συλλογή 2008, σ. I-833).

- 101 Ο Φ. Νανόπουλος αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Επιτροπής.
- 102 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως που έχει ασκηθεί από υπάλληλο ή από μέλος του λοιπού προσωπικού, η ευθύνη της Ένωσης προϋποθέτει τη συνδρομή συνόλου προϋποθέσεων, ήτοι την παρανομία της προσαπτομένης στα θεσμικά όργανα συμπεριφοράς, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της εν λόγω συμπεριφοράς και της προβαλλόμενης ζημίας (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Girardot, σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 103 Ως προς τούτο, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι οι δημοσιοϋπαλληλικές διαφορές βάσει του άρθρου 236 ΕΚ και των άρθρων 90 και 91 του ΚΥΚ, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που σκοπούν στην αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε σε υπάλληλο ή από μέλος του λοιπού προσωπικού, υπέκειντο σε ειδικούς κανόνες και αποκλίνοντες από εκείνους που απορρέουν από τις γενικές αρχές οι οποίοι διέπουν την εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης στο πλαίσιο του άρθρου 235 ΕΚ και του άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ. Συγκεκριμένα, από τον ΚΥΚ προκύπτει ιδίως ότι, αντιθέτως προς τους άλλους ιδιώτες, ο υπάλληλος ή το μέλος του λοιπού προσωπικού της Ένωσης συνδέεται με το όργανο στο οποίο εργάζεται με νομική σχέση που βασίζεται σε ισορροπία συγκεκριμένων, αμοιβαίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, γεγονός που αντανακλάται στο καθήκον αρωγής του θεσμικού οργάνου έναντι του ενδιαφερομένου. Η ισορροπία αυτή αποσκοπεί κυρίως στη διαφύλαξη της σχέσεως εμπιστοσύνης που πρέπει να υπάρχει μεταξύ των οργάνων και των υπαλλήλων τους, προκειμένου να εξασφαλιστεί στους πολίτες η εκπλήρωση των καθηκόντων γενικού συμφέροντος που έχει ανατεθεί στα θεσμικά όργανα. Ως εκ τούτου, όταν ενεργεί ως εργοδότης, η Ένωση υπέχει αυξημένη ευθύνη η οποία αντανακλάται στην υποχρέωσή της να αποκαθιστά τις ζημιές που προκαλεί στο προσωπικό με οιαδήποτε παράνομη πράξη την οποία διαπράττει ως εργοδότης (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 2010, T-143/09 P, Επιτροπή κατά Petrilli, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Στην προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Petrilli, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε εξάλλου ρητώς ότι η θέση του συνιστούσε νομολογιακή μεταστροφή σε σχέση με τη λύση που έγινε δεκτή στην προπαρατεθείσα απόφαση Nardone κατά Επιτροπής, η οποία είχε γίνει εξίσου δεκτή στην προπαρατεθείσα απόφαση Altmann κ.λπ. κατά Επιτροπής.
- 104 Λαμβανομένων υπόψη των εκτιμήσεων που παρατέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, δεν πρέπει να γίνει δεκτή η επιχειρηματολογία της Επιτροπής κατά την οποία είναι απαραίτητο να αποδεικνύεται η ύπαρξη «κατάφωρης παραβιάσεως» προκειμένου να θεμελιωθεί εξωσυμβατική ευθύνη θεσμικού οργάνου στο πλαίσιο δίκης μεταξύ υπαλλήλου και θεσμικού οργάνου.
- 105 Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο ΔΔ δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και δεν διατύπωσε εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον παρέλειψε να εφαρμόσει, στις σκέψεις 130 έως 134 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το νομικό κριτήριο που απαιτεί «κατάφωρη παραβίαση» του δικαίου της Ένωσης προκειμένου να θεμελιωθεί εξωσυμβατική ευθύνη θεσμικού οργάνου.
- 106 Δεδομένου ότι το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς έκρινε, στη σκέψη 133 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι απέκειτο σε αυτό να εκτιμήσει μόνον κατά πόσον οι προσαπτόμενες στην Επιτροπή ενέργειες συνιστούσαν υπηρεσιακό πταίσμα, το επιχείρημα της Επιτροπής ότι το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε εσφαλμένως επίσης, στη σκέψη 134 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι καθεμία από τις προβληθείσες παρανομίες συνιστούσε, σε κάθε περίπτωση, κατάφωρη παραβίαση, είναι αλυσιτελές.
- 107 Κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο και εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η ΑΔΑ έπρεπε να παράσχει αμέσως αρωγή στον Φ. Νανόπουλο, χωρίς προηγούμενη έρευνα

- 108 Με τον λόγο αυτό, η Επιτροπή διατείνεται ότι η αναιρεσιβαλλόμενη υπόθεση παραβιάζει το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα τα άρθρα 24, 90 και 91 του ΚΥΚ, καθώς και την αρχή της ασφάλειας δικαίου, όπως επίσης ότι δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη, καθόσον αναφέρει, αφενός, στις σκέψεις 139 έως 141 και στη σκέψη 144, ότι η ΑΔΑ υποχρεούται προδήλως να παράσχει την αρωγή της σε υπάλληλο χωρίς να διεξαγάγει προηγούμενη έρευνα αποσκοπούσα στην εξακρίβωση του αληθούς των εις βάρος του κατηγοριών, αφετέρου, στη σκέψη 145, ότι η προθεσμία απαντήσεως σε αίτηση αρωγής που υποβλήθηκε βάσει του άρθρου 24 του ΚΥΚ δεν είναι τετράμηνη.
- 109 Συγκεκριμένα, κατά την Επιτροπή, προτού λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο προκειμένου να παράσχει αρωγή σε υπάλληλο δυνάμει του άρθρου 24 του ΚΥΚ, το θεσμικό όργανο οφείλει καταρχάς να διαπιστώσει ότι οι εις βάρος του εν λόγω υπαλλήλου κατηγορίες δεν είναι βάσιμες. Επιπλέον, το άρθρο 24 του ΚΥΚ δεν απαιτεί από την ΑΔΑ να υπερασπίζεται τους υπαλλήλους έναντι κάθε κατηγορίας, αλλά μόνον έναντι της δυσφημίσεως, γεγονός που συνεπάγεται ότι πρέπει καταρχάς να έχει αποδειχθεί το ψευδές της καταγγελίας. Το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε επίσης σε πλάνη περί το δίκαιο καθότι διαπίστωσε ότι, απαντώντας στην αίτηση αρωγής εντός πέντε εβδομάδων, η Επιτροπή είχε αντιδράσει με υπερβολική καθυστέρηση, κατά μείζονα δε λόγο δεδομένου ότι η καθυστέρηση αυτή αφορούσε μόνον την ενημέρωση του Φ. Νανόπουλου σχετικά με τα ήδη ληφθέντα μέτρα και όχι την αντίδραση της Επιτροπής έναντι των κατηγοριών εκ μέρους τρίτων, η οποία ήταν άμεση. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση περιέχει πολλά σφάλματα ως προς την αιτιολογία, ιδίως στις σκέψεις 140, 141 και 143. Επιπλέον, στη σκέψη 140 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ παρέλειψε να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους το γεγονός ότι ο υπάλληλος υπεχρεούτο να δράσει ταχέως, παραδείγματος χάρη για να καταθέσει αίτηση αποζημιώσεως λόγω δυσφημίσεως ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, ασκεί επιρροή στην υποχρέωση της ΑΔΑ να εξακριβώσει το αληθές της κατηγορίας.
- 110 Απαντώντας, ο Φ. Νανόπουλος, ο οποίος αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Επιτροπής, υποστηρίζει, ιδίως, ότι το Δικαστήριο ΔΔ δεν υπέπεσε σε πλάνη καθόσον έλαβε υπόψη τις προθεσμίες προσφυγής ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων προκειμένου να αξιολογήσει κατά πόσον η Επιτροπή είχε δράσει εντός ευλόγου προθεσμίας.
- 111 Κατά πλήρως παγιωμένη νομολογία, οσάκις η Διοίκηση εξετάζει αίτηση αρωγής, διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως κατά την επιλογή των μέτρων και των μέσων εφαρμογής του άρθρου 24 του ΚΥΚ. Σε περίπτωση σοβαρών και αβασίμων κατηγοριών σχετικών με την επαγγελματική υπόληψη υπαλλήλου κατά την άσκηση των καθηκόντων του, οφείλει να απορρίψει τις κατηγορίες αυτές και να λάβει κάθε μέτρο προκειμένου να αποκαταστήσει τη θιγείσα υπόληψη του ενδιαφερομένου. Ειδικότερα, η Διοίκηση πρέπει να επεμβαίνει όσο το δυνατόν δραστικότερα και να αντιδρά επιδεικνύοντας την ταχύτητα και τη μέριμνα που απαιτούνται από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 17ης Μαρτίου 1998, T-183/95, Carraro κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1998, σ. I-A-123 και II-329, σκέψεις 31 και 33, και της 4ης Μαΐου 2005, T-144/03, Schmit κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2005, σ. I-A-101 και II-465, σκέψεις 97 και 98).
- 112 Αφενός, σε ό,τι αφορά την επιχειρηματολογία της Επιτροπής κατά την οποία το Δικαστήριο ΔΔ εσφαλμένως έκρινε ότι η Διοίκηση όφειλε να παράσχει αμέσως την αρωγή της σε υπάλληλο, χωρίς προηγούμενη έρευνα, πρέπει να σημειωθεί ότι, στη σκέψη 139 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το εν λόγω Δικαστήριο ορθώς υπενθύμισε τη νομολογία της Ένωσης, κατά την οποία, ειδικότερα, η Διοίκηση οφείλει να απαντήσει σε αίτηση αρωγής αφότου επαληθεύσει κατά πόσον οι εις βάρος του υπαλλήλου κατηγορίες είναι βάσιμες ή αβάσιμες (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Ronchi κατά Επιτροπής, σκέψη 30). Εξάλλου, από τις σκέψεις 140 έως 144 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στις οποίες ρητώς αναφέρεται η Επιτροπή στο πλαίσιο της αιτήσεώς της αναιρέσεως, δεν προκύπτει ότι το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η Διοίκηση όφειλε να απαντήσει και να παράσχει την

αρωγή της χωρίς να διεξαγάγει προηγούμενη έρευνα αποσκοπούσα στην εξακρίβωση του αληθούς των τυχόν κατηγοριών. Το σχετικό επιχείρημα της Επιτροπής, καθώς και οι προς στήριξή του προβληθείσες διάφορες προσβολές πρέπει, επομένως, να απορριφθούν.

- 113 Αφετέρου, σε ό,τι αφορά την επιχειρηματολογία της Επιτροπής κατά την οποία το Δικαστήριο ΔΔ εσφαλμένως αποφάνθηκε ότι η προθεσμία απαντήσεως δεν ήταν τετράμηνη, πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 143 έως 145 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά τη στοιχειοθέτηση εξωσυμβατικής ευθύνης της Διοικήσεως λόγω καθυστερήσεως, το εν λόγω Δικαστήριο έκρινε ότι η προθεσμία ως προς την οποία έπρεπε να θεωρηθεί ότι η Διοίκηση είχε ενεργήσει με την απαιτούμενη ταχύτητα και επιμέλεια εξαρτιόταν από τις περιστάσεις της εκάστοτε υποθέσεως.
- 114 Ως προς το παραπάνω, το Δικαστήριο ΔΔ δεν υπέπεσε σε πλάνη καθόσον παρέθεσε τη νομολογία κατά την οποία αποκλειστικός σκοπός του άρθρου 90, παράγραφος 1, του ΚΥΚ είναι να συναχθεί, κατά την εκπνοή της τετράμηνης προθεσμίας και εφόσον η Διοίκηση παραλείψει να απαντήσει σε μια αίτηση, σιωπηρή απορριπτική απόφαση δυνάμενη να προσβληθεί ενώπιον του δικαστή, αφού τηρηθεί η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ (προπαρατεθείσα απόφαση Ronchi κατά Επιτροπής, σκέψη 31).
- 115 Πράγματι, καίτοι έχει κριθεί ότι, στο πλαίσιο αιτήσεως αρωγής βάσει του άρθρου 24 του ΚΥΚ, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιμελής η συμπεριφορά της Διοικήσεως όταν, δίχως την επίκληση βάσιμης δικαιολογίας, υποχρεώνει κάποιον εκ των υπαλλήλων της να υποβάλει διοικητική ένσταση βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ προκειμένου να πληροφορηθεί τη συνέχεια που δόθηκε στην αίτησή του αρωγής και, εν συνεχεία, να ασκήσει ένδικο βοήθημα προκειμένου να πληροφορηθεί τα αποτελέσματα της έρευνας που κινήθηκε βάσει της διοικητικής αυτής ενστάσεως (βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Δεκεμβρίου 2000, T-136/98, Campogrande κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2000, σ. I-A-267 και II-1225, σκέψη 54), τούτο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει *a contrario* την έννοια ότι η Διοίκηση πρέπει να θεωρείται άνευ ετέρου επιμελής οσάκις απαντά σε αίτηση αρωγής εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών.
- 116 Επομένως, το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς έκρινε ότι, όσον αφορούσε τη στοιχειοθέτηση εξωσυμβατικής ευθύνης της Διοικήσεως λόγω καθυστερήσεως, το άρθρο 90 του ΚΥΚ δεν μπορούσε να έχει την έννοια ότι η Διοίκηση διέθετε, κατά κανόνα, τετράμηνη προθεσμία για να ενεργήσει, και μάλιστα ανεξαρτήτως των περιστάσεων της εκάστοτε υποθέσεως. Τέτοια ερμηνεία θα προσέκρουε στη νομολογία κατά την οποία, ελλείψει ρητής επιτακτικής προθεσμίας, η Διοίκηση οφείλει να λάβει απόφαση εντός ευλόγου προθεσμίας, η οποία πρέπει να εκτιμάται κατά περίπτωση, σε συνάρτηση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της εκάστοτε υποθέσεως (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουνίου 2004, T-307/01, François κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-1669, σκέψεις 48 και 49).
- 117 Δεδομένου ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 90 του ΚΥΚ προθεσμία απαντήσεως έχει ως μοναδικό αντικείμενο την αποτροπή του ενδεχομένου να καταστεί η απουσία αντιδράσεως εκ μέρους της Διοικήσεως εμπόδιο για την προσφυγή στη δικαιοσύνη, χωρίς να αποτελεί προθεσμία απαντήσεως η οποία, στο πλαίσιο αιτήσεως αρωγής υποβληθείσας βάσει του άρθρου 24 του ΚΥΚ, θα έπρεπε αυτή καθαυτή να χαρακτηρίζεται ως εύλογη, η ταχύτητα και η μέριμνα της Διοικήσεως πρέπει να εκτιμώνται κατά περίπτωση, σε συνάρτηση με τις περιστάσεις της εκάστοτε υποθέσεως. Επομένως ορθώς αποφάσισε το Δικαστήριο ΔΔ, στη σκέψη 145 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, να εξακριβώσει, σε καθεμία εκ των προβληθεισών περιπτώσεων, κατά πόσον η Διοίκηση είχε παρέμβει εντός ευλόγου προθεσμίας.
- 118 Στο πλαίσιο αυτό, στις σκέψεις 151, 154 και 156 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι, ενημερώνοντας καθυστερημένα τον Φ. Νανόπουλο σχετικά με τη συνέχεια που είχε δώσει στην πρώτη του αίτηση αρωγής και μη απαντώντας εγκαίρως στις αιτήσεις που υπέβαλε τον Ιούλιο του 2003, η Επιτροπή είχε υποπέσει σε πταίσματα ικανά να στοιχειοθετήσουν την ευθύνη της.

- 119 Για να καταλήξει στην εκτίμηση αυτή, το Δικαστήριο ΔΔ στηρίχθηκε στο γεγονός ότι η καθυστέρηση της Διοικήσεως να λάβει θέση είχε προκαλέσει βλάβη στον Φ. Νανόπουλο, υπό την έννοια ότι η θέση αυτή συνιστούσε σημαντικό στοιχείο που θα του επέτρεπε, ενδεχομένως, να προσφύγει ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, έχοντας πλήρη επίγνωση της καταστάσεως, κατά των μέσων έντυπης ενημέρωσης τα οποία είχαν δημοσιεύσει τα άρθρα που τον αφορούσαν ρητώς. Συγκεκριμένα, στη σκέψη 140 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι οι αιτήσεις αρωγής που υποβάλλει υπάλληλος εξαιτίας δυσφημίσεως ή προσβολής της τιμής και της επαγγελματικής υπολήψεως, τελούμενης διά του Τύπου, χρήζουν, καταρχήν, ιδιαίτέρως ταχείας απαντήσεως εκ μέρους της Διοικήσεως, προκειμένου να έχουν πρακτικώς χρήσιμα αποτελέσματα και να παρέχουν στον υπάλληλο τη δυνατότητα να αποτρέψει τυχόν κίνδυνο αποκλεισμού των δικαιωμάτων του λόγω παρελεύσεως των σύντομων προθεσμιών, οι οποίες προβλέπονται για την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων ενώπιον ορισμένων εθνικών δικαστηρίων στον τομέα των διά του Τύπου τελούμενων αδικημάτων.
- 120 Εντούτοις, διατυπώνοντας τέτοια κρίση το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Στην περίπτωση που αίτηση αρωγής ενός υπαλλήλου έπεται της δημοσιεύσεως άρθρων του Τύπου που τον αφορούν, ο κίνδυνος αποκλεισμού των δικαιωμάτων του που συνδέεται με τις σύντομες προθεσμίες ασκήσεως ενδίκων βοηθημάτων ενώπιον ορισμένων εθνικών δικαστηρίων στον τομέα των διά του Τύπου τελούμενων αδικημάτων δεν συνιστά κριτήριο βάσει του οποίου να μπορεί να εκτιμηθεί κατά πόσον η Διοίκηση απάντησε στην αίτηση αυτή με την ταχύτητα και τη μέριμνα που απαιτούνται.
- 121 Δεδομένου ότι η Διοίκηση διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως κατά την επιλογή των μέτρων που πρέπει να λάβει για να απαντήσει σε αίτηση βάσει του άρθρου 24 του ΚΥΚ, η αρωγή μπορεί να είναι επαρκής όταν παρέχεται, παραδείγματος χάριν, υπό τη μορφή ανακοινωθέντος Τύπου ή δικαιώματος απαντήσεως εκ μέρους της υπηρεσίας που είναι εργοδότης του υπαλλήλου τον οποίο αφορά ευθέως το δημοσιευθέν άρθρο. Στις αιτήσεις του αρωγής της 15ης και της 21ης Ιουλίου 2003, ο Φ. Νανόπουλος ζήτησε, εξάλλου, από την Επιτροπή να δημοσιεύσει ανακοινωθέν Τύπου το οποίο να αναφέρει ότι δεν ενεπλέκετο στο οικονομικό σκάνδαλο για το οποίο έκαναν λόγο τα άρθρα που τον αφορούσαν ρητώς.
- 122 Εν αναμονή της απαντήσεως εκ μέρους της Διοικήσεως, δεν κωλύεται ο υπάλληλος να ασκήσει, εφόσον το επιθυμεί, ένδικο βοήθημα για αδίκημα τελούμενο διά του Τύπου ενώπιον εθνικού δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, στον υπάλληλο εναπόκειται να λάβει την πρωτοβουλία για την άσκηση ενδίκου βοηθήματος, κατά το άρθρο 24, δεύτερο εδάφιο, *in fine*, του ΚΥΚ, κατά των υπευθύνων της ζημίας που εκτιμά ότι υπέστη και, ενόψει της προετοιμασίας ενός τέτοιου ενδίκου βοηθήματος, να συζητήσει με τη Διοίκηση τις λεπτομέρειες της υποχρεώσεως εχεμύθειας που υπέχει δυνάμει του άρθρου 17 του ΚΥΚ (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 26ης Οκτωβρίου 1993, T-59/92, *Caronna* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-1129, σκέψη 37, και *Ronchi* κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 60).
- 123 Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο ΔΔ δεν μπορούσε να κρίνει, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, ότι η απάντηση της Διοικήσεως έπρεπε να δοθεί ταχέως προκειμένου να έχει πρακτική αποτελεσματικότητα, συνιστάμενη στη δυνατότητα του Φ. Νανόπουλου να διαφύγει τον κίνδυνο αποκλεισμού των δικαιωμάτων του λόγω παρελεύσεως των σύντομων προθεσμιών προσφυγής ενώπιον ορισμένων εθνικών δικαστηρίων στον τομέα των διά του Τύπου τελούμενων αδικημάτων.
- 124 Εντούτοις, δεδομένου ότι το ζήτημα κατά πόσον η Διοίκηση έδρασε με την απαιτούμενη ταχύτητα και μέριμνα πρέπει να εκτιμάται κατά περίπτωση, σε συνάρτηση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της εκάστοτε περιπτώσεως, πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον η πλάνη του Δικαστηρίου ΔΔ είναι ικανή να αναιρέσει τα συμπεράσματα στο οποίο αυτό κατέληξε στις σκέψεις 151, 154 και 156 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τα οποία παρατέθηκαν στη σκέψη 118 ανωτέρω.

- 125 Αναφορικά με την αίτηση αρωγής της 11ης Νοεμβρίου 2002, όπως ανέφερε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 149 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, απαντώντας στις ερωτήσεις του H.M. Tillack στις 11 Νοεμβρίου 2002 και ζητώντας δικαίωμα απαντήσεως από την εφημερίδα *Le Quotidien*, η οποία της το παρέσχε στις 18 Νοεμβρίου 2002, η Διοίκηση, δεδομένου ότι παρενέβη εντός ολίγων ημερών, ενήργησε εν προκειμένω με την επιβαλλόμενη ταχύτητα. Εντούτοις, η ενέργεια της Διοικήσεως πρέπει, επίσης, να γνωστοποιηθεί στον ενδιαφερόμενο υπάλληλο με τη δέουσα επιμέλεια. Όπως, όμως, ορθώς αποφάνθηκε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 151 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν ενήργησε με την αναγκαία επιμέλεια καθότι δεν ενημέρωσε τον Φ. Νανόπουλο παρά μόνον στις 20 Δεκεμβρίου 2002 σχετικά με τα μέτρα που είχε λάβει και σχετικά με το ότι δεν προτίθετο να προβεί σε περαιτέρω ενέργειες.
- 126 Συγκεκριμένα, λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως στη συγκεκριμένη υπόθεση, ήτοι της καταστάσεως αβεβαιότητας στην οποία είχε περιέλθει ο Φ. Νανόπουλος εν αναμονή της απαντήσεως της Διοικήσεως στην αίτησή του αρωγής με σκοπό την υπεράσπιση της φήμης και της υπολήψεως του έναντι των κατηγοριών περί ευνοιοκρατίας σε σχέση με ελληνικές επιχειρήσεις, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή, η οποία, όπως προκύπτει από τη σκέψη 244 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν επικαλέσθηκε ειδικές περιστάσεις, αθέτησε την υποχρέωση επιμέλειας. Επομένως, όπως ορθώς έκρινε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 152 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή υπέπεσε σε πταίσμα ικανό να θεμελιώσει την ευθύνη της, καθότι περίμενε έναν και πλέον μήνα έως ότου ενημερώσει τον αιτούντα σχετικά με τις συγκεκριμένες ενέργειες, στις οποίες πράγματι προέβη, και σχετικά με το ότι δεν θα ελάμβανε περαιτέρω μέτρα.
- 127 Αναφορικά με τις αιτήσεις αρωγής της 15ης και της 21ης Ιουλίου 2003, με τις οποίες ο Φ. Νανόπουλος ζητούσε, ιδίως, να δημοσιευθεί ανακοινωθέν Τύπου το οποίο να αναφέρει ότι η περίπτωση του δεν συνδέτο με το οικονομικό σκάνδαλο της Eurostat, στο οποίο αναφέρονταν τα άρθρα του Τύπου μνημονεύοντας ρητώς το όνομά του, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως ορθώς έκρινε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 154 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, μη λαμβάνοντας θέση παρά μόνον την 1η Οκτωβρίου 2003, η Επιτροπή δεν ενήργησε με την επιμέλεια και την ταχύτητα που απαιτούνταν υπό τις περιστάσεις της εν λόγω υποθέσεως.
- 128 Πράγματι, υπό την επιφύλαξη του ζητήματος σχετικά με τη νομιμότητα της εκ μέρους της Επιτροπής κινήσεως της πειθαρχικής διαδικασίας εις βάρος του Φ. Νανόπουλου, από τη σκέψη 42 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το θεσμικό όργανο είχε κινήσει τη διαδικασία αυτή ήδη στις 9 Ιουλίου 2003, βασιζόμενο σε μια ενδιάμεση έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Επιτροπής της 7ης Ιουλίου 2003 και στην έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Eurostat της 8ης Ιουλίου 2003. Οι λόγοι για την κίνηση της εν λόγω διαδικασίας συνδέονταν, γενικώς, με υπόνοιες ευνοιοκρατίας στο πλαίσιο των διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων που ενέπιπταν στην αρμοδιότητα της διευθύνσεως της οποίας αυτός προϊστάτο. Επίσης στις 22 Ιουλίου 2003, η Επιτροπή διαβίβασε την έκθεση εσωτερικού ελέγχου στην OLAΕ, η οποία αποφάσισε, στις 23 Ιουλίου 2003, να διενεργήσει εσωτερική έρευνα εις βάρος του Φ. Νανόπουλου για τους ίδιους προαναφερθέντες λόγους.
- 129 Διαπιστώνεται, επομένως, ότι, κατά τη διάρκεια του Ιουλίου 2003, όταν άρθρα του Τύπου έκαναν λόγο για ένα σημαντικό οικονομικό σκάνδαλο στο εσωτερικό της Eurostat και για την κίνηση πειθαρχικών διαδικασιών εις βάρος τριών υπαλλήλων, και όταν, ακολούθως, ο Φ. Νανόπουλος υπέβαλε αιτήσεις αρωγής, η Διοίκηση είχε λάβει μέτρα που ήταν σε εξέλιξη, προκειμένου να διαπιστώσει την έκταση της ενδεχόμενης εμπλοκής του Φ. Νανόπουλου σε ορισμένες παρατυπίες που σημειώθηκαν στο εσωτερικό της Eurostat. Στο πλαίσιο αυτό, προκύπτει ότι, ήδη από τις 23 Ιουλίου 2003, η Επιτροπή διέθετε όλα τα στοιχεία που της επέτρεπαν να λάβει θέση επί των νέων αιτήσεων αρωγής. Από την ημερομηνία αυτή, η Επιτροπή ουδόλως εκωλύετο να αποφασίσει, όπως προκύπτει από την απόφασή της της 1ης Οκτωβρίου 2003, αφενός, να μην κάνει δεκτές τις αιτήσεις αυτές, αφετέρου, να περιμένει το πέρας των εν εξελίξει ερευνών προκειμένου να παρέμβει ενδεχομένως και να λάβει οριστικώς θέση επί των αιτήσεων αρωγής ή, τέλος, ότι δεν θεωρούσε λυσιτελές να δημοσιεύσει ένα ανακοινωθέν Τύπου το οποίο θα διέκρινε τις διάφορες μορφές των προβαλλόμενων παρανομιών σχετικά με τις δραστηριότητες της Eurostat.

- 130 Δεδομένης της σοβαρότητας των κατηγοριών που διατυπώθηκαν εις βάρος του Φ. Νανόπουλου στα άρθρα του Τύπου και της καταστάσεως αβεβαιότητας στην οποία είχε περιέλθει εν αναμονή της τοποθετήσεως της Επιτροπής επί των αιτήσεων του αρωγής που υποβλήθηκαν στις 15 και στις 21 Ιουλίου 2003, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε ενεργήσει με την απαιτούμενη ταχύτητα και είχε, επομένως, υποπέσει σε πταίσμα ικανό να θεμελιώσει την ευθύνη της καθότι είχε καθυστερήσει δύο και πλέον μήνες να απαντήσει στον Φ. Νανόπουλο, ενώ μπορούσε να το έχει πράξει ήδη από τον Ιούλιο του 2003. Συνεπώς πρέπει να επικυρωθούν τα συμπεράσματα του Δικαστηρίου ΔΔ στις σκέψεις 154 και 156, σχετικά με τις αιτήσεις αρωγής που υποβλήθηκαν στις 15 και στις 21 Ιουλίου 2003, τα δε επιχειρήματα που προβάλλει σχετικώς η Επιτροπή πρέπει να απορριφθούν.
- 131 Συνάγεται, επομένως, ότι, αντιθέτως προς ό,τι ανέφερε η Επιτροπή, αφενός, το Δικαστήριο ΔΔ δεν έκρινε ότι η ΑΔΑ έπρεπε να παράσχει αμέσως αρωγή στον Φ. Νανόπουλο, χωρίς προηγούμενη έρευνα αποσκοπούσα στην εξακρίβωση του αληθούς των εις βάρος του κατηγοριών, αφετέρου, το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς έκρινε ότι, αναφορικά με τη στοιχειοθέτηση εξωσυμβατικής ευθύνης της Διοικήσεως λόγω καθυστέρησεως, η προθεσμία απαντήσεως σε αίτηση αρωγής υποβληθείσα βάσει του άρθρου 24 του ΚΥΚ δεν ήταν τετράμηνη, άλλα έπρεπε να εξετασθεί, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, κατά πόσον η Διοίκηση είχε επέμβει εντός ευλόγου προθεσμίας. Τέλος, παρά τη διαπιστωθείσα στη σκέψη 123 ανωτέρω πλάνη περί το δίκαιο η οποία δεν ασκεί επιρροή στη σφαιρική εκτίμηση της υπευθυνότητας, το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς έκρινε ότι το θεσμικό όργανο είχε υποπέσει σε πταίσμα καθότι δεν ενημέρωσε τον Φ. Νανόπουλο παρά μόνον στις 20 Δεκεμβρίου 2002 σχετικά με τη συνέχεια που είχε δώσει στην αίτησή του αρωγής της 11ης Νοεμβρίου 2002 και καθότι απάντησε μόλις την 1η Οκτωβρίου 2003 στις αιτήσεις αρωγής που υποβλήθηκαν στις 15 και στις 21 Ιουλίου 2003.
- 132 Κατά συνέπεια, ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.
- Επί του έκτου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο, από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, καθώς και από εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η Επιτροπή ήταν υπεύθυνη για τις υποτιθέμενες διαρροές στον Τύπο.
- 133 Προς στήριξη του λόγου αυτού, η Επιτροπή εκτιμά ότι το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε προδήλως σε πλάνη περί το δίκαιο και διατύπωσε εσφαλμένη αιτιολογία, καθόσον έκρινε, στις σκέψεις 169 έως 171 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, το βάρος αποδείξεως ως προς το ότι οι διαρροές εμπιστευτικών πληροφοριών ήταν καταλογιστέες στο θεσμικό όργανο το έφερε η Επιτροπή. Ακόμα και αν το Δικαστήριο ΔΔ δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο ως προς τούτο, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς ότι υπήρχαν και άλλες εξηγήσεις που συνηγορούσαν στο ότι δεν ήταν υπεύθυνη για τις υποτιθέμενες διαρροές στον Τύπο.
- 134 Στο υπόμνημα απαντήσεως, η Επιτροπή διατείνεται ότι δεν ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να επανεξετάσει τα αποδεικτικά στοιχεία και τα επιχειρήματα που παρουσίασε, αλλά υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως των διευκρινίσεων που έδωσε η Επιτροπή προκειμένου να αποκλείσει κάθε ευθύνη της σε ό,τι αφορούσε τις διαρροές στον Τύπο. Υπογραμμίζει, επίσης, ότι το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε σε σφάλμα περί την αιτιολογία διότι όφειλε να αποσαφηνίσει τον λόγο για τον οποίο έκρινε ότι οι εν λόγω διευκρινίσεις δεν ήταν πειστικές.
- 135 Ο. Φ. Νανόπουλος αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Επιτροπής.
- 136 Αφενός, η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι το Δικαστήριο ΔΔ αντέστρεψε εσφαλμένως το βάρος αποδείξεως που εφαρμόζεται στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως.

- 137 Στη σκέψη 161 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ υπενθύμισε τη νομολογία κατά την οποία, στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως, ο ενάγων είναι αυτός που οφείλει να αποδείξει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις θεμελιώσεως εξωσυμβατικής ευθύνης του οικείου θεσμικού οργάνου. Επίσης, ορθώς προσέθεσε ότι ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται εντούτοις κατά τρόπο ελαστικότερο όταν ένα επιζήμιο γεγονός μπορεί να οφείλεται σε περισσότερες της μιας αιτίες, το δε θεσμικό όργανο δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να επιτρέπει να αποδειχθεί σε ποια από τις αιτίες αυτές το γεγονός αυτό πρέπει να αποδοθεί, ενώ ήταν σε θέση περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον να προσκομίσει τις σχετικές αποδείξεις, με αποτέλεσμα να πρέπει να αποβαίνει εις βάρος του η αβεβαιότητα η οποία εξακολουθεί να υφίσταται (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, T-259/03, Νικολάου κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψεις 141 και 142, και Franchet και Byk κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψεις 182 και 183).
- 138 Εν προκειμένω, όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 168 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το ανακοινωθέν Τύπου της 9ης Ιουλίου 2003 δεν μνημόνευε ούτε το όνομα του Φ. Νανόπουλου ούτε κάποιο άλλο στοιχείο που να επιτρέπει την ταυτοποίησή του με έναν εκ των υπαλλήλων εις βάρος των οποίων είχε κινηθεί πειθαρχική διαδικασία. Επιπλέον, επρόκειτο περί εμπιστευτικών πληροφοριών τις οποίες γνώριζε μόνον το προσωπικό της Eurostat και ο Φ. Νανόπουλος. Όπως ορθώς επισήμανε το Δικαστήριο ΔΔ, ουδεμία άλλη υπηρεσία είχε επιληφθεί της υποθέσεως αυτής, ο δε Φ. Νανόπουλος ουδόλως είχε συμφέρον να δημοσιοποιήσει τέτοιου είδους πληροφορίες στον Τύπο. Επομένως, δεδομένης της φύσεως των εν λόγω πληροφοριών, το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς έκρινε ότι η διαρροή πληροφοριών δεν ήταν δυνατόν να προέρχεται από τον Φ. Νανόπουλο.
- 139 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς έκρινε ότι δεν μπορούσε παρά να πρόκειται για μια άνευ άδειας διαρροή πληροφοριών από τις υπηρεσίες της Επιτροπής και ότι η τελευταία μπορούσε, περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον, να προσκομίσει τις σχετικές αποδείξεις.
- 140 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι καταλήγοντας στο συμπέρασμα, στη σκέψη 169 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν είχε αποδείξει ότι οι υπηρεσίες της δεν ευθύνονταν για την παράνομη δημοσιοποίηση πληροφοριών που αφορούσαν τον Φ. Νανόπουλο, το Δικαστήριο ΔΔ δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο ούτε διατύπωσε εσφαλμένη αιτιολογία.
- 141 Αφετέρου, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Επιτροπή, το Δικαστήριο ΔΔ έλαβε δεόντως υπόψη τις εξηγήσεις που έδωσε η Επιτροπή προκειμένου να μη θεωρηθεί υπεύθυνη για τις διαρροές πληροφοριών στον Τύπο.
- 142 Συγκεκριμένα, από τη σκέψη 170 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το Δικαστήριο ΔΔ έλαβε υπόψη το επιχείρημα της Επιτροπής κατά το οποίο οι δημοσιογράφοι μπορούσαν, έχοντας διαβάσει το ανακοινωθέν Τύπου της 9ης Ιουλίου 2003, να συναγάγουν μόνοι τους το όνομα του Φ. Νανόπουλου μέσω απλών αναζητήσεων στο Διαδίκτυο. Προς απάντηση στο επιχείρημα αυτό, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι τα επιχειρήματα αυτά ήταν ασαφή και δεν αρκούσαν ώστε να μη θεωρηθεί η Επιτροπή ως πηγή της παράνομης δημοσιοποίησης του ονόματος του Φ. Νανόπουλου. Εξάλλου, το Δικαστήριο ΔΔ εξέθεσε με σαφήνεια την εκτίμησή του προκειμένου να απαντήσει στα επιχειρήματα της Επιτροπής. Επίσης στη σκέψη 170 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, προσέθεσε ότι το άρθρο της *Financial Times* είχε δημοσιευθεί αμέσως μετά το ανακοινωθέν Τύπου της 9ης Ιουλίου 2003 και ήταν ιδιαίτερος κατηγορηματικό σχετικά με την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας κατά του Φ. Νανόπουλου. Εξάλλου, κατά το Δικαστήριο ΔΔ, από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι η *Financial Times* συγκαταλέγεται στα όργανα του Τύπου που είχαν, προ ενός περίπου έτους, εγείρει εις βάρος του Φ. Νανόπουλου υπόνοιες ευνοιοκρατίας υπέρ ελληνικών εταιρειών.
- 143 Λαμβανομένων υπόψη των προαναφερθέντων στοιχείων, το Δικαστήριο ΔΔ εξέτασε με προσοχή όλα τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης υποθέσεως. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι κατέληξε στο συμπέρασμα ότι συντρέχει ευθύνη του θεσμικού οργάνου για παράνομες διαρροές πληροφοριών στον Τύπο, η Επιτροπή δεν μπορεί να του προσάπτει ότι υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως. Επίσης,

λαμβανομένων υπόψη των εξηγήσεων που παρέσχε το Δικαστήριο ΔΔ, η Επιτροπή δεν μπορεί να του προσάπτει ότι διατύπωσε εσφαλμένη αιτιολογία επειδή δεν ανέφερε για ποιο λόγο δεν ήταν πειστικά τα επιχειρήματά της.

144 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, ο έκτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του έβδομου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο και εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι η Επιτροπή κακώς είχε κινήσει πειθαρχική διαδικασία

145 Με τον λόγο αυτό, η Επιτροπή διατείνεται ότι η ΑΔΑ διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως να αποφασίζει για την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας και μπορούν να της αποδοθούν ευθύνες μόνον σε περίπτωση κακόβουλης κινήσεως διαδικασίας. Το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε επομένως σε πλάνη περί το δίκαιο και διατύπωσε εσφαλμένη αιτιολογία καθόσον έκρινε ότι η ΑΔΑ κακώς κίνησε πειθαρχική διαδικασία. Συγκεκριμένα, κατά την Επιτροπή, δεδομένου ότι σκοπός των εκθέσεων ελέγχου δεν ήταν να αποδειχθεί η ατομική ευθύνη του υπαλλήλου, η κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας ήταν η ενδεδειγμένη διαδικασία, διότι εγγυόταν τα δικαιώματα άμυνας του υπαλλήλου, κάτι που δεν συνέβαινε στην περίπτωση διοικητικής έρευνας.

146 Επιπλέον, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση περιέχει προδήλως εσφαλμένη ερμηνεία του σχολίου που διατύπωσαν οι ελεγκτές απαντώντας στις παρατηρήσεις του Φ. Νανόπουλου. Τέλος, το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθότι ερμήνευσε το παράρτημα ΙΧ του ΚΥΚ υπό την έννοια ότι απαιτεί τη συνδρομή κατεπείγοντος χαρακτήρα για την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας και καθότι έκρινε ότι, προτού κινήσει τέτοια διαδικασία, η ΑΔΑ μπορούσε να διεξαγάγει διοικητική έρευνα ή να προσφύγει στην OLAF.

147 Ο Φ. Νανόπουλος αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Επιτροπής.

148 Προκαταρκτικώς, όπως παρατηρεί ο Φ. Νανόπουλος, το επιχείρημα της Επιτροπής ότι το Δικαστήριο ΔΔ ερμήνευσε εσφαλμένως το σχόλιο των ελεγκτών στην έκθεση εσωτερικού ελέγχου της Eurostat της 8ης Ιουλίου 2003 πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο. Πράγματι, αφορά εκτίμηση πραγματικών γεγονότων μη υποκείμενη σε δικαστικό έλεγχο στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Ιουνίου 2003, C-121/01 P, O'Hannrachain κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 2003, σ. I-5539, σκέψη 35, και Επιτροπή κατά Girardot, προπαρατεθείσα, σκέψη 87).

149 Όπως υπενθύμισε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 208 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σκοπός μιας αποφάσεως περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας εις βάρος υπαλλήλου είναι να επιτραπεί στην ΑΔΑ να εξετάσει το αληθές και τη σοβαρότητα των προσαπτόμενων στον συγκεκριμένο υπάλληλο πραγματικών περιστατικών και να προβεί σε ακρόασή του επί του ζητήματος, σύμφωνα με το άρθρο 87 του ΚΥΚ, προκειμένου να σχηματίσει γνώμη, αφενός, σχετικά με τη δυνατότητα είτε περατώσεως άνευ ετέρου της πειθαρχικής διαδικασίας είτε επιβολής πειθαρχικής κυρώσεως στον υπάλληλο, αφετέρου, σχετικά με την ανάγκη ενδεχόμενης παραπομπής ή μη του υπαλλήλου, πριν την επιβολή της κυρώσεως αυτής, ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου, κατά την προβλεπόμενη στο παράρτημα ΙΧ του ΚΥΚ διαδικασία (αποφάσεις του Πρωτοδικείου Pessoa e Costa κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 36, και της 5ης Οκτωβρίου 2005, T-203/03, Rasmussen κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2005, σ. I-A-279 και II-1287, σκέψη 41).

150 Είναι αληθές ότι, όπως ορθώς υπογράμμισε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 209 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, μια τέτοια απόφαση συνεπάγεται απαραίτητως λεπτές εκτιμήσεις εκ μέρους του θεσμικού οργάνου, δεδομένων των σοβαρών και ανεπανόρθωτων συνεπειών που ενδέχεται να επιφέρει η απόφαση. Το θεσμικό όργανο διαθέτει συναφώς ευρεία διακριτική ευχέρεια και ο δικαστικός έλεγχος περιορίζεται στο να επαληθεύσει ότι συνέβησαν πράγματι τα περιστατικά που έλαβε υπόψη η Διοίκηση για να κινήσει τη διαδικασία και ότι δεν υπήρξε ούτε πρόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση των προσαπτόμενων περιστατικών ούτε κατάχρηση εξουσίας (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις του

Πρωτοδικείου της 15ης Μαΐου 1997, T-273/94, N κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. I-A-97 και II-289, σκέψη 125, και της 17ης Μαΐου 2000, T-203/98, Τζίκης κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2000, σ. I-A-91 και II-393, σκέψη 50).

- 151 Είναι επίσης αληθές ότι, όπως ορθώς προκύπτει από τις σκέψεις 204 έως 207 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ουδεμία διάταξη του ΚΥΚ, ούτε δε η απόφαση που συστήνει την IDOC, επιβάλλει ρητώς στη Διοίκηση να διενεργήσει διοικητική έρευνα προτού κινήσει πειθαρχική διαδικασία. Ως προς τούτο, τα επιχειρήματα της Επιτροπής ότι το Δικαστήριο ΔΔ υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η πειθαρχική διαδικασία έπρεπε απαραίτητως να έπεται εσωτερικού ελέγχου πρέπει, επομένως, να απορριφθούν.
- 152 Εντούτοις, στη σκέψη 210 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς έκρινε ότι, προκειμένου να προστατευθούν τα δικαιώματα του ενδιαφερομένου υπαλλήλου, η ΑΔΑ έπρεπε, πριν κινήσει πειθαρχική διαδικασία, να διαθέτει αρκούντως ακριβή και συναφή στοιχεία (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Franchet και Byk κατά Επιτροπής, σκέψη 352).
- 153 Εν προκειμένω, από τη σκέψη 42 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή στήριξε την απόφασή της να κινήσει πειθαρχική διαδικασία εις βάρος του Φ. Νανόπουλου, αφενός, στην ενδιάμεση έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Επιτροπής της 7ης Ιουλίου 2003 και, αφετέρου, στην έκθεση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου της Eurostat της 8ης Ιουλίου 2003.
- 154 Ασφαλώς, σκοπός μιας εκθέσεως εσωτερικού ελέγχου δεν είναι να χρησιμεύσει ως βάση για την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας. Ωστόσο, όπως έκρινε το Δικαστήριο ΔΔ στη σκέψη 216 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, μια τέτοιου είδους έκθεση δεν αποκλείεται, ενδεχομένως, να περιέχει αρκούντως ακριβείς και συναφείς πληροφορίες ώστε να επιτρέπεται η κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας. Εντούτοις, στις σκέψεις 219 έως 228 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ κατέδειξε ότι οι επίμαχες εκθέσεις εσωτερικού ελέγχου δεν περιείχαν αρκούντως ακριβή και συναφή στοιχεία τα οποία να μπορούν να χρησιμεύσουν ως βάση για την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας.
- 155 Η Επιτροπή δεν μπορεί επομένως να ισχυρίζεται ότι, δεδομένου ότι σκοπός των εκθέσεων εσωτερικού ελέγχου δεν είναι να θεμελιωθεί ατομική ευθύνη, η Διοίκηση δεν έχει άλλη επιλογή προκειμένου να αποδείξει την ευθύνη αυτή πλην της άμεσης κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας. Συγκεκριμένα, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που παρατέθηκε στη σκέψη 154 ανωτέρω, προτού η Διοίκηση κινήσει τέτοια διαδικασία, πρέπει επίσης να διαθέτει αρκούντως ακριβή και συναφή στοιχεία. Επειδή, όμως, ακριβώς η Διοίκηση δεν διέθετε τέτοια στοιχεία εν προκειμένω, το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς κατέληξε στο συμπέρασμα, στη σκέψη 229 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι θα μπορούσε να έχει διενεργήσει διοικητική έρευνα μέσω της IDOC ή να έχει προσφύγει στην OLAF, προκειμένου να αποφασίσει στη συνέχεια, βάσει των επαρκών στοιχείων που θα διέθετε, να κινήσει πειθαρχική διαδικασία.
- 156 Το Δικαστήριο ΔΔ δεν επέκρινε, επομένως, το γεγονός ότι η Διοίκηση κίνησε πειθαρχική διαδικασία χωρίς προηγουμένως να διεξαγάγει εσωτερικό έλεγχο ή να προσφύγει στην OLAF, αλλά το ότι, εν προκειμένω, κίνησε τη διαδικασία αυτή χωρίς να διαθέτει αρκούντως ακριβή και συναφή στοιχεία, στοιχεία που θα μπορούσαν να προκύψουν από διοικητική έρευνα ή από έρευνα της OLAF.
- 157 Δεδομένου ότι η Διοίκηση παρέλειψε να πράξει το παραπάνω, η δε OLAF επελήφθη μόνον μετά την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας, το Δικαστήριο ΔΔ δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και δεν διατύπωσε εσφαλμένη αιτιολογία, καθόσον έκρινε ότι κακώς είχε κινήσει η Επιτροπή πειθαρχική διαδικασία εις βάρος του Φ. Νανόπουλου.
- 158 Τέλος, το επιχειρήμα της Επιτροπής ότι το Δικαστήριο ΔΔ ερμήνευσε το παράρτημα ΙΧ του ΚΥΚ υπό την έννοια ότι απαιτεί τη συνδρομή «κατεπείγοντος χαρακτήρα» για την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, στη σκέψη 228 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ ουδόλως έκρινε ότι απαιτείτο «κατεπείγων χαρακτήρας» για την

έναρξη πειθαρχικής διαδικασίας. Προκειμένου να συναγάγει το συμπέρασμα ότι δεν αποκλείεται η κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας κατά του Φ. Νανόπουλου, ήδη από τις 9 Ιουλίου 2003, να υπαγορεύθηκε μερικώς από την παράλληλη κίνηση πειθαρχικών διαδικασιών την ίδια ημέρα και κατά άλλων υπαλλήλων της Eurostat, το Δικαστήριο ΔΔ στηρίζεται στη διαπίστωση ότι η έκθεση εσωτερικού ελέγχου της Eurostat της 8ης Ιουλίου 2003 καταρτίστηκε βάσει αποσπασματικών και ελλιπών στοιχείων. Στο πλαίσιο αυτό, αναφέρει απλώς ότι τυχόν «κατεπείγων χαρακτήρας» της κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας θα μπορούσε ενδεχομένως να δικαιολογήσει τη μη εμπάθυνση της εκθέσεως ελέγχου, αλλά κάτι τέτοιο δεν συνέτρεχε εν προκειμένω, δεδομένου ότι η Επιτροπή παραδέχθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου ΔΔ ότι ουδείς λόγος επέβαλε την επείγουσα κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας.

159 Κατά συνέπεια, ο έβδομος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του ογδού λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο καθότι το Δικαστήριο ΔΔ επιδίκασε 90 000 ευρώ για την βλάβη που ισχυρίζεται ότι υπέστη ο Φ. Νανόπουλος

160 Προς στήριξη του λόγου αυτού, η Επιτροπή διατείνεται ότι το Δικαστήριο ΔΔ εσφαλμένως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά της ήταν παράνομη και ικανή να θεμελιώσει την εξωσυμβατική της ευθύνη. Εξάλλου, οι εκτιμήσεις του Δικαστηρίου ΔΔ παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας, διότι τα επιδικασθέντα ποσά ουδόλως τελούν σε αντικειμενική σχέση με τη βλάβη που ισχυρίζεται ότι υπέστη ο Φ. Νανόπουλος. Τούτο συντρέχει όσον αφορά, πρώτον, το ποσό της χρηματικής ικανοποίησης που επιδικάσθηκε για τη βλάβη που δήθεν υπέστη εξαιτίας της κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, δεύτερον, αναφορικά με εκείνο που επιδικάσθηκε για τη βλάβη που δήθεν προκλήθηκε εξαιτίας του ότι η ΑΔΑ δεν αποφάσισε αμέσως επί των αιτήσεων αρωγής που υποβλήθηκαν δυνάμει του άρθρου 24 του ΚΥΚ, τρίτον, αναφορικά με εκείνο που επιδικάσθηκε για τη βλάβη που δήθεν προκλήθηκε από τις υποτιθέμενες διαρροές στον Τύπο, τέταρτον, αναφορικά με εκείνο που επιδικάσθηκε για τη βλάβη που δήθεν προκλήθηκε εξαιτίας του ότι δεν ανατέθηκαν στον Φ. Νανόπουλο ουσιαστικά και αντίστοιχα προς τον βαθμό του καθήκοντα. Η Επιτροπή εκτιμά, κατ' ουσίαν, ότι ακόμα και αν υπήρξε παράνομη συμπεριφορά, το ποσό της χρηματικής ικανοποίησης θα πρέπει να μειωθεί από το Γενικό Δικαστήριο.

161 Ο Φ. Νανόπουλος υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος διότι η σχετική με το ύψος της επιδικασθείσας χρηματικής ικανοποίησης εκτίμηση του Δικαστηρίου ΔΔ δεν συνιστά νομικό ζήτημα και, επομένως, δεν δύναται να αποτελέσει αντικείμενο αναιρετικού ελέγχου. Σε κάθε δε περίπτωση, αμφισβητεί τα επιχειρήματα που προβάλλει η Επιτροπή.

162 Στο υπόμνημα απαντήσεώς της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο ΔΔ παρέλειψε να διευκρινίσει επαρκώς τον τρόπο καθορισμού του πραγματικού ποσού χρηματικής ικανοποίησης που επιδικάσθηκε στον Φ. Νανόπουλο, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του υπερβολικού του ύψους, και ότι το επιδικασθέν ποσό υπερβαίνει κατά πολύ εκείνα που επιδικάσθηκαν σε παρεμφερείς υποθέσεις, ακόμα και σοβαρότερες. Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι, συνεπώς, ανεπαρκώς αιτιολογημένη για καθεμία εκ των βλαβών που δήθεν υπέστη ο Φ. Νανόπουλος. Τέλος, σε ό,τι αφορά τη βλάβη που υποτίθεται ότι προκλήθηκε εξαιτίας της απόφασης της ΑΔΑ να κινήσει την πειθαρχική διαδικασία, το Δικαστήριο ΔΔ δεν εξέτασε την απόφαση αυτή σε συνάρτηση με τις πληροφορίες που ήταν διαθέσιμες κατά τον χρόνο λήψεως της εν λόγω αποφάσεως και, επομένως, το σκεπτικό του αντιβαίνει προδήλως στην αρχή *tempus regit actum*.

163 Στο υπόμνημα ανταπάντησεώς του, ο Φ. Νανόπουλος επισημαίνει ότι η Επιτροπή προέβαλε, στο πλαίσιο του ογδού λόγου αναιρέσεως, ένα νέο σκέλος με το υπόμνημα απαντήσεώς της, σε σχέση με πλημμελή αιτιολόγηση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ως προς τον τρόπο καθορισμού του ποσού της χρηματικής ικανοποίησης. Το σκέλος αυτό και τα προς στήριξη αυτού επιχειρήματα προβλήθηκαν οψίμως και είναι, ως εκ τούτου, απαράδεκτα. Ακόμα και αν το νέο σκέλος είναι παραδεκτό, τα επιχειρήματα που προβάλλονται προς στήριξή του στερούνται βάσεως.

- 164 Προκαταρκτικώς, πρέπει να επισημανθεί ότι, καίτοι, στο υπόμνημα απαντήσεώς της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι με τον λόγο αυτό αναιρέσεως αμφισβητεί την επάρκεια της αιτιολογίας σχετικά με το ύψος της επιδικασθείσας χρηματικής ικανοποίησης, στην πραγματικότητα, από την αίτησή της αναιρέσεως προκύπτει σαφώς ότι προσάπτει, ουσιαστικώς, στο Δικαστήριο ΔΔ ότι παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, διότι τα επιδικασθέντα ποσά ουδεμία αντικειμενική σχέση έχουν με την προβληθείσα βλάβη και ότι ζητεί μια μείωση του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης.
- 165 Ως προς τούτο, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, όταν το Δικαστήριο ΔΔ έχει διαπιστώσει την ύπαρξη ζημίας, μόνον αυτό είναι αρμόδιο να εκτιμήσει, εντός των ορίων του αιτήματος αποζημιώσεως, τον τρόπο και την έκταση της αποκαταστάσεως της ζημίας αυτής, υπό την επιφύλαξη ότι, προκειμένου να είναι το Γενικό Δικαστήριο σε θέση να ασκήσει τον δικαστικό του έλεγχο επί των αποφάσεων του Δικαστηρίου ΔΔ, οι αποφάσεις αυτές πρέπει να είναι αρκούντως αιτιολογημένες και, όσον αφορά την αξιολόγηση μιας βλάβης, να αναφέρουν τα κριτήρια που ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό του ποσού που έγινε δεκτό (βλ., κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Girardot, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία: απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, T-404/06 P, Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ETF) κατά Landgren, Συλλογή 2009, σ. II-2841, σκέψη 241).
- 166 Εν προκειμένω, στο πλαίσιο εξετάσεως της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ των παρανομιών που διέπραξε η Επιτροπή και της ηθικής βλάβης που υπέστη ο Φ. Νανόπουλος, καθώς και στο πλαίσιο εκτιμήσεως του αναφορικά με την αξιολόγηση των ποσών που έπρεπε να καταβληθούν προς ικανοποίηση της εν λόγω βλάβης, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στις σκέψεις 244 έως 248 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ επισήμανε επαρκώς, για καθεμία από τις τρεις πρώτες παράνομες συμπεριφορές της Επιτροπής που είχε διαπιστώσει, τα κριτήρια που καθιστούσαν δυνατή την εκ μέρους του εκτίμηση του ύψους των προμνημονευθέντων ποσών.
- 167 Πρώτον, στη σκέψη 245 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αναφορικά με την απόφαση της 9ης Ιουλίου 2003 περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας ενώ η Επιτροπή δεν διέθετε αρκούντως ακριβή και συναφή στοιχεία, και λαμβανομένου υπόψη του ανακοινωθέντος Τύπου που δημοσιεύθηκε την ίδια ημέρα και ανέφερε, μεταξύ άλλων, την κίνηση πειθαρχικών διαδικασιών εις βάρος τριών υπαλλήλων, το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς επισήμανε ότι εις βάρος του Φ. Νανόπουλου είχε διαπραχθεί ένα «πταίσμα που προσέβαλε σφόδρα την τιμή και την επαγγελματική υπόληψ[ή] του». Προσέθεσε ότι η «απόφαση αυτή δημιούργησε στο ευρύ κοινό, καθώς και στο περιβάλλον και τους συναδέλφ[ους του] την εντύπωση ότι είχε διαπράξει αξιόμιμπτες πράξεις», ενώ «από τη δικογραφία, και κυρίως από την έκθεση της OLAF [προέκυπτε] ότι οι εις βάρος του κατηγορίες ήταν εντελώς αβάσιμες».
- 168 Στη σκέψη 246 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αναφορικά με την καταλογιστέα στην Επιτροπή διαρροή εμπιστευτικών πληροφοριών στον Τύπο που είχε σημειωθεί τον Ιούλιο του 2003, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι είχε «ως άμεσο αποτέλεσμα να ενταθεί σημαντικά η προσβολή της τιμής και της επαγγελματικής υπολήψεως» του Φ. Νανόπουλου. Κατά το Δικαστήριο ΔΔ «εξαιτίας της [...] δημοσιοποίησης του ονόματος του [τελευταίου] και του συσχετισμού της με τις πληροφορίες που περιέχονταν στο ανακοινωθέν Τύπου της Επιτροπής της 9ης Ιουλίου 2003, το ευρύ κοινό, καθώς και ο διεθνής και ο ελληνικός Τύπος θεώρησαν ότι ο [Φ. Νανόπουλος] συγκαταλέγετο στους υπαλλήλους εις βάρος των οποίων εκκρεμούσε πειθαρχική διαδικασία και σχηματίσθηκε η γνώμη ότι ο ενάγων ενεπλέκετο σε οικονομικό σκάνδαλο».
- 169 Σε ό,τι αφορά τις ζημίες που μνημονεύθηκαν στις δύο προηγούμενες σκέψεις, στη σκέψη 247 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε ότι δεν είχαν αποκατασταθεί «παρά ελάχιστα μέσω του ανακοινωθέντος Τύπου της 27ης Οκτωβρίου 2004, του οποίου η δημοσιοποίηση είχε πολύ υποδεέστερο αντίκτυπο από ό,τι τα άρθρα που δημοσιεύθηκαν στον διεθνή και στον ελληνικό Τύπο». Υπογράμμισε, επίσης, ότι το «θεσμικό όργανο ουδέποτε εξέφρασε στον [Φ. Νανόπουλο] τη λύπη του ούτε του ζήτησε συγγνώμη, όπως επιβάλλεται σε περίπτωση αβάσιμης δημόσιας προσβολής».

- 170 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, το Δικαστήριο ΔΔ όρισε επαρκώς τα κριτήρια που έλαβε υπόψη για να εκτιμήσει *ex aequo et bono* το ύψος της ηθικής βλάβης που προκλήθηκε από την απόφαση περί κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας και από τις διαρροές εμπιστευτικών πληροφοριών στο ποσό των 60 000 ευρώ. Δεδομένων των κριτηρίων που ορθώς έλαβε υπόψη, το εν λόγω Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη επιδικάζοντας το προαναφερθέν ποσό.
- 171 Δεύτερον, στη σκέψη 244 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αναφορικά με την καθυστέρηση με την οποία η Επιτροπή ενημέρωσε τον Φ. Νανόπουλο σχετικά με τη συνέχεια που είχε δώσει στην αίτησή του αρωγής της 11ης Νοεμβρίου 2002, καθώς και με την καθυστέρηση με την οποία απεφάνθη επί των αιτήσεων αρωγής της 15ης και της 21ης Ιουλίου 2003, το Δικαστήριο ΔΔ προκειμένου να καθορίσει το μέγεθος της ηθικής βλάβης αναφέρθηκε στην «[κατάσταση] αβεβαιότητας και ανησυχίας στην οποία είχε περιέλθει ο υπάλληλος» εξαιτίας των γεγονότων αυτών.
- 172 Επομένως, το Δικαστήριο ΔΔ όρισε επαρκώς τα κριτήρια που έλαβε υπόψη προκειμένου να εκτιμήσει *ex aequo et bono* στο ποσό των 10 000 ευρώ το μέγεθος της ηθικής βλάβης που προκλήθηκε από τις προμνημονευθείσες καθυστερήσεις. Δεδομένων των κριτηρίων που ορθώς έλαβε υπόψη, το εν λόγω Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη επιδικάζοντας το προαναφερθέν ποσό.
- 173 Τρίτον, στη σκέψη 249 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο ΔΔ καθόρισε στα 20 000 ευρώ το ύψος της χρηματικής ικανοποιήσεως για την ηθική βλάβη που προκλήθηκε από την πλημμέλεια της Επιτροπής σχετικά με το ότι, επί σειρά ετών, δεν ανατέθηκαν στον Φ. Νανόπουλο ουσιαστικά και αντίστοιχα προς τον βαθμό του καθήκοντα. Είναι ακριβές ότι, πέραν της παραπομπής στις «[περιστάσεις] της παρούσας υποθέσεως», το Δικαστήριο ΔΔ δεν αναφέρει ρητώς τα κριτήρια που έλαβε υπόψη για τον καθορισμό του ποσού αυτού. Εντούτοις, υπό το πρίσμα της νομολογίας που παρατέθηκε στη σκέψη 97 ανωτέρω, η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να θεωρηθεί ως εκπληρωθείσα, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο είναι σε θέση να ασκήσει τον έλεγχο του.
- 174 Πράγματι, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των σκέψεων 234 έως 237 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στις οποίες το Δικαστήριο ΔΔ ρητώς αναφέρει ότι η Επιτροπή, είτε εσκεμμένα είτε μέσω της αδράνειάς της, δεν παρέσχε στον Φ. Νανόπουλο τη δυνατότητα να ασκήσει συγκεκριμένα και αντίστοιχα προς τον βαθμό του καθήκοντα, από τον Ιανουάριο του 2003 έως τον Φεβρουάριο του 2006, εξαιρουμένης μιας εξάμηνης περιόδου κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος ασκούσε καθήκοντα για την Ελληνική Κυβέρνηση, στο πλαίσιο άδειας για προσωπικούς λόγους, το Γενικό Δικαστήριο εκτιμά ότι διαθέτει επαρκή στοιχεία για να αξιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο το Δικαστήριο ΔΔ άρθρωσε τη συλλογιστική του προκειμένου να καθορίσει πώς η υπαίτια συμπεριφορά της Επιτροπής είχε ως συνέπεια να προκαλέσει βλάβη στον Φ. Νανόπουλο, συνιστάμενη σε συναίσθημα επαγγελματικής απογοητεύσεως, προσβολή της υπολήψεώς του, καθώς και επαγγελματική απαξίωση έναντι των συναδέλφων του και, ως εκ τούτου, για να κρίνει ότι το Δικαστήριο ΔΔ ορθώς καθόρισε στα 20 000 ευρώ το ποσό για την ηθική βλάβη που προκλήθηκε από τις προαναφερθείσες ενέργειες της Επιτροπής.
- 175 Επομένως, ο όγδοος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος σε κάθε περίπτωση, χωρίς να χρειάζεται να εξετασθεί το ζήτημα του ενδεχόμενου अपαράδεκτου χαρακτήρα του που προέβαλε ο Φ. Νανόπουλος.
- 176 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων συνάγεται ότι η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της, χωρίς να χρειάζεται να εξετασθεί το αίτημα του Φ. Νανόπουλου να γίνει δεκτή η από 26 Φεβρουαρίου 2008 αγωγή του ενώπιον του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης, στο μέτρο που το αίτημα αυτό προϋποθέτει μια επί της ουσίας κρίση της διαφοράς μη εμπίπτουσα στην αρμοδιότητα του Γενικού Δικαστηρίου στο πλαίσιο της υπό κρίση αναιρέσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 177 Κατά το άρθρο 148, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Γενικό Δικαστήριο αποφαινεται επί των δικαστικών εξόδων.
- 178 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του ίδιου Κανονισμού, το οποίο έχει εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 144 του κανονισμού αυτού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 179 Εφόσον η Επιτροπή ηττήθηκε και ο Φ. Νανόπουλος υπέβαλε σχετικό αίτημα, η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα καθώς και τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο Φ. Νανόπουλος στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (αναιρετικό τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**
- 2) **Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα, καθώς και εκείνα στα οποία υποβλήθηκε ο Φ. Νανόπουλος στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.**

Jaeger

Czúcz

Kanninen

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Ιουλίου 2012.

(υπογραφές)